

**UCHWAŁA NR XXXVII/306/2018
RADY MIEJSKIEJ W DOBRODZIENIU**

z dnia 29 maja 2018 r.

w sprawie przyjęcia "Gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Dobrodzień na lata 2018- 2021".

Na podstawie art. 6 ust. 1, art. 7 ust. 1 pkt 9, art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994) oraz art. 87 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2017r. poz. 2187 z późn. zm.), Rada Miejska w Dobrodzieniu uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami gminy Dobrodzień na lata 2018-2021” stanowiący załącznik do uchwały.

2. „Gminny program opieki nad zabytkami gminy Dobrodzień na lata 2018-2021” obejmuje obszar administracyjny Miasta i Gminy Dobrodzień.

3. Program, o którym mowa w niniejszej uchwale uzyskał pozytywną opinię (znak: ZN.5120.2.2018.PS) Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu z dnia 04 maja 2018 roku.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Dobrodzienia.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Damian Karpinski

**PROGRAM
OPIEKI NAD
ZABYTKAMI
GMINY
DOBRODZIEN
NA LATA
2018- 2021**

Autor:

mgr Halina Łabęcka
Bytom, ul. Nickła 27/9

Opracowano w okresie:

l u t y 2018 r.

PRAWA AUTORSKIE ZASTRZEŻONE

SPIS TREŚCI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

1. Wstęp
2. Podstawy prawne opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami
  - 3.1. Uwarunkowania prawne
  - 3.2. Organy ochrony zabytków
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
  - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad Zabytkami
  - 4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
  - 5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)
  - 5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy
    - 5.2.1. Zarys historii gminy
    - 5.2.2. Krajobraz kulturowy
    - 5.2.3. Zabytki nieruchome
    - 5.2.4. Zabytki ruchome
    - 5.2.5. Zabytki techniki
    - 5.2.6. Zabytki archeologiczne
    - 5.2.7. Zabytkowe układy zieleni kształtowanej
  - 5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony
  - 5.4. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków
    - 5.4.1. Obiekty do wykreślenia z Gminnej Ewidencji Zabytków
    - 5.4.2. Rozszerzenie spisu adresowego Gminy Dobrodzień
    - 5.4.3. Zabytki archeologiczne
    - 5.4.4. Zabytki ruchome
    - 5.4.5. Zabytki techniki
    - 5.4.6. Zabytkowe układy zieleni kształtowanej
    - 5.4.7. Strefy ochrony konserwatorskiej
  - 5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń
  - 6.1. Uwarunkowania przyrodnicze
  - 6.2. Uwarunkowania historyczne
7. Założenia programowe
  - 7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami
  - 7.2. Kierunki działań programu opieki nad zabytkami
  - 7.3. Zadania programu opieki nad zabytkami
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami
11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

1. Wstęp

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami.) zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy m.in. ładu przestrzennego, kultury, oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W tezach do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zapowiadane jest tworzenie warunków prawnych do odpowiedzialnego kreowania i realizowania ochrony dziedzictwa kulturowego przez samorządy terytorialne oraz podjęcie inicjatywy legislacyjnej dla uwzględniania interesów ochrony zabytków w całym ustawodawstwie, jak również stworzenie warunków prawnych do nowego systemu finansowania ochrony i opieki nad zabytkami.

Cele i priorytety wyznaczone w programie wynikają zarówno z wymagań ustawowych, jak również podporządkowane są głównemu celowi działań samorządu, jakim jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju gminy, prowadzącego do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Podporządkowane temu jest planowanie strategiczne gminy, które łączy problematykę społeczną, gospodarczą i przestrzenną.

W programie określone zostały cele strategiczne gminy:

- stworzenie sprzyjających warunków dla inwestorów,
- zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców,
- stworzenie kompleksowego systemu ochrony środowiska przed zagrożeniami,
- rozwiązanie głównych problemów komunikacyjnych,
- poprawa warunków mieszkaniowych oraz stanu technicznego zasobów gminnych,
- zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne walorów przyrodniczych gminy.

Przyjmuje się, że polityka przestrzenna gminy Dobrodzień, skutkująca zmianami w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów w obszarze gminy odpowiada zasadom:
- zrównoważonego rozwoju gminy rozumianego jako taki rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń;

- ładu przestrzennego w zagospodarowaniu terenów oraz strukturze użytkowania;
- równorzędności interesu publicznego i indywidualnych interesów i obywateli i podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy.

Gminny program opieki nad zabytkami realizować będzie zatem tę sferę działań prorozwojowych, która ma na celu poprawę funkcjonowania materialnego dziedzictwa kulturowego decydującego w znacznym stopniu o zasobach i walorach gminy.

Wszelkie działania związane z rozwojem gminy muszą opierać się przede wszystkim na jej zasobach i walorach. Wykorzystanie zarówno zasobów środowiska przyrodniczego jak i środowiska kulturowego powinny stanowić jedną z głównych polityk gminnych. Procesy rozwojowe zachodzić powinny przy zapewnieniu warunków trwania i wzbogacania materialnego dziedzictwa kulturowego. Zasoby kulturowe stanowią bowiem zarówno o atrakcyjności krajobrazu, jak też o atrakcyjności ekonomicznej regionu. Mają szansę stać się bazą w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości lokalnej. Podniesienie jakości warunków życia mieszkańców, co nie zawsze jest uświadamiane, jest związane bezpośrednio z jakością przestrzeni kulturowej gminy.

W kreowaniu wizerunku gminy o wysokiej jakości środowiska życia ważne funkcje

pełni zatem kultura w jej szerokim rozumieniu:

- integracji społeczności przy pomocy określonych wartości i ideałów kulturowych,
- komunikująca i sublimacyjna służąca porozumiewaniu się społeczności,
- adaptacji, polegająca na udostępnieniu określonych wzorów kulturowych,
- przekazywania dziedzictwa kulturowego.

2. Podstawy prawne opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Podstawą prawną regulującą zasady ochrony i opieki nad zabytkami jest **ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami; Dz. U. z 2014, poz. 1446, Dz. U. z 2015, poz. 397, 774.) określająca przedmiot, zakres i formy prawne ochrony zabytków, organizację ochrony zabytków w Polsce, krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz rozporządzenie Ministra Kultury z 26 maja 2011 r. w sprawie zasady prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz (Dz. U. 2011 nr 113 poz. 661).

Ustawa określiła w art. 87 zakres i tryb przyjmowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów opieki nad zabytkami oraz monitorowania ich realizacji. Obowiązek sporządzania ich spoczywa na samorządach wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Gminny program opieki nad zabytkami podlega uchwaleniu przez radę gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Program ten jest ogłaszany w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określiła również zasadnicze cele programowe opieki nad zabytkami:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Ustawa w art. 19 określa status rejestru zabytków oraz ewidencję zabytków w planowaniu przestrzennym i ustalaniu lokalizacji inwestycji. Gminne ewidencje zabytków oraz programy opieki nad zabytkami stały się instrumentem prawnej ochrony obiektów i obszarów zabytkowych. Natomiast w art. 77 ustawa reguluje zasady i tryb udzielania dotacji na remonty obiektów zabytkowych.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami.

3.1. Uwarunkowania prawne:

Podstawą prawną, ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami), regulująca w sposób całościowy pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków, w tym administracji rządowej i samorządowej, formy finansowania opieki nad zabytkami, ich ewidencjonowania itp. Obowiązująca ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadziła następujące pojęcia związane z ochroną i opieką nad zabytkami:

- **ochrona zabytków**
- **opieka nad zabytkiem**
- **zabytki nieruchome**
- **zabytki ruchome**
- **Zabytki archeologiczne**
- **wpis do rejestru zabytków: dot. zabytków nieruchomych i ruchomych**
- **uznanie za pomnik historii**
- **utworzenie parku kulturowego**
- **ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.**

Pojęcia te zostały szczegółowo omówione w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.

3.2. Organy ochrony zabytków

Zgodnie z art. 89 ustawy o ochronie zabytków organami ochrony zabytków są:

- minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Art. 90. ustawy stanowi, że:

Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 91.4. ustawy określa zadania realizowane przez **Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków** a w szczególności:

- realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- sporządzanie, w ramach przyznaných środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie,
- wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych,
- sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych,
- organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
- opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów,

- upowszechnianie wiedzy o zabytkach,
- współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa **Rada Ochrony Zabytków** jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa **Główna Komisja Konserwatorska** jako organ opiniodawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach

Przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków działa **Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków** jako organ opiniodawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Narodowy Instytut Dziedzictwa wraz z ośrodkami regionalnymi (dla woj. opolskiego powołano Oddział Terenowy w Opolu) zajmuje się problematyką rozpoznania, dokumentacji i ochrony dziedzictwa kulturowego.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Konstytucyjnym obowiązkiem Państwa (art. 5 i 6 Konstytucji RP) jest ochrona dziedzictwa kulturowego. Zabytki i ich wartości niematerialne są dobrem wspólnym, a dbałość o nie nakłada art. 82 Konstytucji.

Zadaniem głównym polityki Państwa w dziedzinie ochrony zabytków jest stworzenie w najbliższej przyszłości mechanizmów, które dostosowałyby tę sferę do warunków gospodarki rynkowej. Planowane działania dotyczą sfery legislacyjnej, zmian organizacyjnych obejmujących konieczne rozszerzenie zakresu działań instytucji odpowiedzialnych za ochronę dziedzictwa kulturowego w Polsce oraz zmian w strategii i organizacji ochrony dóbr kultury.

Program krajowy określa cele i kierunki działań oraz zadania, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Celem programu krajowego jest wzmocnienie ochrony i opieki nad tą istotną materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w Polsce. W założeniach program ma również uporządkowanie działań w sferze ochrony zabytków poprzez wskazanie siedmiu podstawowych zasad konserwatorskich:

- zasady primum non nocere (po pierwsze nie szkodzić),
- zasady maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych),
- zasady minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymywania się od działań niekoniecznych),
- zasady, zgodnie z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco,
- zasady czytelności i odróżnialności ingerencji,
- zasady odwracalności metod i materiałów,
- zasady wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

Wymienione zasady dotyczą postępowania konserwatorów - pracowników urzędów, restauratorów dzieł sztuki, architektów, urbanistów, budowlanych, archeologów właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych.

W tezach do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wyznaczone zostały następujące cele działań:

W zakresie uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami:

- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków nieruchomych. Określenie kategorii stopnia zagrożeń.
- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków ruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
- Pełna ocena stanu krajowego zasobu dziedzictwa archeologicznego. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń oraz wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych.
- Objęcie skuteczną i zorganizowaną ochroną przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki.
- Pełna ocena stanu krajowego zasobu pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
- Ocena stanu służb i możliwości wypełniania całokształtu zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami.
- Ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków w poszczególnych kategoriach. Doskonalenie i rozwijanie oraz podnoszenie efektywności i skuteczności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami.
- Udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami.

W zakresie działań o charakterze systemowym:

- Powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa. Realizacja powszechnych tendencji europejskich i światowych do rozszerzania pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące i dobra kultury i natury (World Cultural Heritage).
- Przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego wytyczającej główne założenia koncepcji ochrony w Polsce. Wprowadzenie jej do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach i na wszystkich poziomach zarządzania i gospodarowania.

W zakresie systemu finansowania:

- Stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.

W zakresie dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:

- Tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji. Stworzenie warunków do realizacji ustawowego obowiązku dokumentowania wszystkich prac, przy wszystkich grupach i typach obiektów zabytkowych.
- Gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania, postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich, zagrożeniach, prawidłowości zarządzania i bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych oraz o innych formach ochrony dziedzictwa.
- Wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego. Wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.

W zakresie kształcenia i edukacji:

- Utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony. Zorganizowanie systemu podnoszenia kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.
- Kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków.
- Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Tworzenie

mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.

W zakresie współpracy międzynarodowej:

- Wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocja polskich osiągnięć w tej dziedzinie.
- Oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości. Troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

Program opieki nad zabytkami a “Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020” i „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”.

Ogólne wytyczne do konstruowania programu gminnego zawiera przyjęta przez Radę Ministrów “Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2020” przyjęta w 2004 r., oraz „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” przyjęte uchwałą nr 239/2011 dnia 13 grudnia 2011 r., będące rządowymi dokumentami tworzącymi ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowoczesnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski z Unią Europejską. Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury zakłada następujące priorytety:

- aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe. Działania realizowane w ramach tego priorytetu mają na celu materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.
- edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Częścią Narodowej Strategii Kultury dotyczącą sfery dziedzictwa materialnego i niematerialnego jest Narodowy Program Kultury “Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”. Program ten jest zgodny z Narodowym Planem Rozwoju (Ustawa z dnia 20.04.2004 r., Dz. U. z 2004 r. nr 116, poz. 1206) oraz z założeniami do Krajowego Programu Ochrony Zabytków. Podstawą do sformułowania Narodowego Programu Kultury “Ochrona Zabytków i dziedzictwa kulturowego” jest uznanie sfery dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” wytycza strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków:

- przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami,
- podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa,
- szukanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej,
- ograniczenia uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowanie,
- intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

Dnia 27 sierpnia 2012 r. Rada Ministrów przyjęła „Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania kraju 2030”. Ważne miejsce zajmuje w nim problematyka związana z restrukturyzacją i rewitalizacją obszarów zdegradowanych i miast. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne doprowadzą do odzyskania atrakcyjności danego obszaru lub miasta, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej i inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego oraz zachowaniem funkcji symbolicznych i przyrodniczych obszaru w procesie jego adaptacji do nowych funkcji. Zakres lokalnych programów rewitalizacji oprócz poprawy stanu budynków

użyteczności publicznej powinien obejmować ochronę dziedzictwa kulturowego, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, poprawę transportu publicznego, integrację społeczną mieszkańców rewitalizowanych obszarów, przywrócenie terenom zdegradowanym ich funkcji przyrodniczej lub nadanie im takiej funkcji, a także promowanie zrównoważonego rozwoju.

W czerwcu 2014 Rada Ministrów uchwaliła „**Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017**” będący instrumentem wykonawczym dla Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (przyjętej w marcu 2013 r.). Jednym ze strategicznych założeń programu jest wzmocnienie synergii organów ochrony zabytków, w tym tworzenie podstaw współdziałania z organami samorządu terytorialnego, m. in. poprzez tworzenie warunków dla wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnienie. W Programie zdiagnozowano stan ochrony zabytków w Polsce oraz sformułowano cel główny określając jako wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków, dla realizacji którego opracowano 3 cele szczegółowe:

- wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce,
- wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków,
- tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

Zdefiniowano również 5 tematów wiodących:

- podniesienie sprawności i skuteczności działań organów ochrony zabytków,
- porządkowanie rejestru zabytków i stworzenie wiarygodnej diagnozy stanu zachowania zabytków nieruchomości,
- zwiększenie uspołecznienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- wdrożenie procesów kształtowania postawy krajobrazowej wśród organów ochrony zabytków,
- zwiększenie zaangażowania ze szczególnym uwzględnieniem gmin w ochronę i opiekę nad zabytkami oraz wzmocnienie zaangażowania społecznego na rzecz ochrony zabytków, w tym propagowanie parków kulturowych.

Program kładzie szczególny nacisk na rolę samorządu terytorialnego w systemie ochrony zabytków w Polsce oraz na ułatwienie dostępu do dziedzictwa kulturowego i partycypację społeczną w jego ochronie i opiece nad zabytkami. Podkreśla też duże znaczenie programów opieki nad zabytkami na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego stanowiących istotny element zarządzania dziedzictwem kulturowym na danym obszarze.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Program Opieki nad Zabytkami gminy Dobrodzień jest zgodny z celami polityki przestrzennej, zasadami ich realizacji oraz przyjętymi i obowiązującymi dokumentami planistycznymi, strategicznymi i programowymi:

- „**Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego**”, przyjęty przez Sejmik Samorządu Województwa Opolskiego uchwałą nr XLVIII/505/2010 z dnia 28 września 2010 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego nr 132 poz. 1509),
- „**Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020 r.**”, załącznik nr 1 do uchwały nr XXV/325/2012 Sejmik Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012 r.,
- „**Regionalny program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 - 2020**”, opracowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2014 r.,
- „**Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016-2019**”,

przyjęty przez Sejmik Województwa Opolskiego uchwałą nr XVIII/206/2016 z dnia 14 czerwca 2016 r.

W sferze kulturowej obejmującej system ochrony dziedzictwa kulturowego przyjęto zasady kompleksowości działań ochronnych i rewaloryzacyjnych, łączenia ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego oraz promowania regionalnych walorów dziedzictwa kulturowego.

Podstawowe cele i priorytety polityki przestrzennej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego, zapisane w **Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego** są nadal aktualne i dotyczą:

- utrzymanie i zarządzanie zasobem dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń – tworzenie uwarunkowań przestrzennych sprzyjających zachowaniu tożsamości historycznej regionu, objęcie ochroną prawną najcenniejszych zasobów dziedzictwa kulturowego, rewaloryzacja zabytkowych centrów miast i wsi, poprawa stanu zachowania krajobrazu kulturowego i dziedzictwa regionalnego, odnowa wsi z zachowaniem jej historycznego charakteru, ochrona dziedzictwa archeologicznego, rozwój muzealnictwa i wystawiennictwa, rozwój instytucji opieki nad zabytkami,
- ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego – uznanie dziedzictwa kulturowego za bogactwo stymulujące rozwój gospodarczy, wstrzymanie procesu degradacji założeń parkowo-pałacowych, wspieranie inicjatyw w celu podniesienia rangi obiektów i zespołów zabytkowych, wspieranie działań istniejących szlaków tematycznych i tworzenie nowych,
- promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego i rozwój tożsamości regionalnej – wspieranie udokumentowania i udostępniania dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie dziedzictwa kulturowego do promocji regionu opolskiego, edukacja społeczeństwa dotycząca regionalnego dziedzictwa kulturowego, powołanie instytucji do spraw dziedzictwa i współpraca z nimi, tworzenie izb pamięci narodowej.

Określono też główne zasady zagospodarowania przestrzennego w zakresie dziedzictwa kulturowego:

- zachowanie ładu przestrzennego na terenach zabudowy historycznej poprzez wymóg uczytelniania historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, dostosowywania nowej zabudowy do historycznej i szczególnej ochrony elementów tworzących zabytkowy charakter przestrzeni,
- obejmowanie ochroną prawną dziedzictwa kulturowego przez opracowywanie miejscowych planów zagospodarowywania przestrzennego z określeniem stref ochrony konserwatorskiej,
- nadawanie mocy prawnej Gminnym Ewidencjom Zabytków umieszczanym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- kompleksową ochronę obszarów i obiektów zabytkowych,
- wykorzystanie obiektów i obszarów zabytkowych do pełnienia funkcji zabytkowych,
- oszczędne kształtowanie krajobrazu kulturowego i przeciwdziałanie rozpraszaniu historycznej zabudowy,
- harmonizowanie zabytkowych układów urbanistycznych w powiązaniu z rozwojem osadnictwa i komunikacji,
- zachowanie mieszkalno – usługowego charakteru centrów miast,
- eksponowanie regionalnych cech środowiska kulturowego województwa opolskiego,
- inicjowanie nowych form ochrony dziedzictwa kulturowego przez tworzenie pomników historii i parków kulturowych w symbiozie z przyrodą.

Główne kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego to:

- ochrona zabytkowego krajobrazu kulturowego,

- ochrona obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego,
- ochrona dziedzictwa archeologicznego,
- ochrona materialną i niematerialną tradycją kultury ludowej,
- ochrona miejsc pamięci narodowej,
- wykorzystanie elementów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju regionu.

„Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020 r.” jest najważniejszym strategicznym dokumentem regionu. Już w sformułowaniu misji województwa opolskiego znalazło się odniesienie do fundamentalnej roli dziedzictwa i tożsamości kulturowej. Jednym z ważniejszych celów była rewitalizacja miast historycznych (zabytkowe, staromiejskie układy urbanistyczne i znaczenie dla wypełniania funkcji centro twórczych integrujących społeczności lokalne). Wskazano tu za „Planem zagospodarowania przestrzennego” 30 miast z zachowanymi zabytkowymi układami urbanistycznymi, z których 25 jest wpisanych do rejestru zabytków (w tym miasta Dobrodzień).

Innym ważnym zadaniem jest kontynuacja odnowy wsi. Region opolski, jako jeden z niewielu w Polsce, kształtuje swój wizerunek eksponując wieś m. in. przez Program Odnowa Wsi, będący największym i najdłuższym (bo od 1997 r.) działającym w Polsce regionalnym programem aktywizacji lokalnych społeczności. W ramach tego programu po raz pierwszy wdrożono metodykę budowania strategii rozwoju na poziomie sołectwa.

W związku z promocją dziedzictwa kulturowego Śląska Opolskiego atrakcyjność województwa będzie wzrastać ze zwiększaniem konkurencyjności produktów turystycznych i kulturalnych. Konieczne jest rozszerzenie oferty turystyczno – kulturalnej przez modernizację i rozbudowę obiektów dziedzictwa kulturowego. Wpływ na atrakcyjność produktów turystycznych będzie miało dalsze rozwijanie szlaków turystycznych oraz bazy noclegowej, usługowej i rekreacyjnej. Turystyka powinna być również oparta o potencjał regionu na jaki składają się zasoby wodne i przyrodnicze.

„Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020”.

Rozwój oferty kulturowej regionu jest jednym z celów koniecznych do osiągnięcia skutecznego wzrostu potencjałów województwa opolskiego. Do mocnych stron województwa opolskiego należą zarówno walory przyrodniczo – krajobrazowe jak i dziedzictwo kulturowe. W perspektywie finansowej 2014 – 2020 przewidziane jest podkreślenie atrakcyjności obiektów zabytkowych, historycznych i produktów turystycznych. Działania te obejmą też poprawę stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego. Wskazana jest także intensyfikacja szerokiej promocji dziedzictwa i kultury Śląska Opolskiego.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa na -rodowego

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami programowymi wykonanymi w Gminie

Instrumentem kształtowania polityki przestrzennej gminy, przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikających z ochrony dziedzictwa kulturalnego, jest „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dobrodzień na lata 2017-25” przyjęta uchwałą nr XXVII/222/2017 Rady Miejskiej w Dobrodzieniu z dnia 22.06.2017 r. oraz „Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień” przyjęty uchwałą nr XX/162/2016 Rady Miejskiej z dnia 28.11.2016 r.

Ponadto obowiązuje „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrodzień na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024” przyjęty uchwałą nr XXX/247/2017 r. Rady Miejskiej w Dobrodzieniu z dnia 31.10.2017 r. oraz zmiana „Studium uwarunkowań

i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobrodzień” przyjęta uchwałą nr XXIII/195/2017 Rady Miejskiej w Dobrodzieniu z dnia 13.02.2017 r. Ponadto przyjęto uchwałą nr XXIX/239/2017 Rady Miejskiej w Dobrodzieniu z dnia 3.10.2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego MG/2 dla części Gminy Dobrodzień.

„Strategia Rozwoju Gminy Dobrodzień na lata 2017-2025” to główny dokument strategiczny gminy, stanowiący formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł unijnych. Strategię Rozwoju Gminy Dobrodzień wykonano zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w której strategii gmin zostały zaliczone – obok strategii rozwoju kraju - do kluczowych dokumentów planistycznych. Zadania zapisane w Strategii Rozwoju Gminy Dobrodzień są zgodne z: - Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobrodzień, - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobrodzień, - Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrodzień, - Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Dobrodzień, - Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Dobrodzień. W odniesieniu do Strategii Rozwoju przyjęto następujące założenia:

- realizacja Strategii ma służyć mieszkańcom gminy oraz instytucjom i organizacjom funkcjonującym na terenie gminy,

- decyzję o przyjęciu Strategii oraz decyzję dotyczącą realizacji jej założeń podejmuje Rada Miejska w Dobrodzieniu,

- strategia została opracowana przy współudziale mieszkańców gminy, co wpływa na wartość tego dokumentu; w pracy nad strategią wykorzystana została wiedza ludzi najlepiej znających problemy i potrzeby gminy, a także nastąpiła integracja społeczności wokół istotnych problemów gminy,

- projekt strategii poddano społecznej konsultacji (umieszczenie na stronie BIP Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu), której wyniki są podstawą hierarchizacji potrzeb i celów. Strategia Rozwoju przyjęła następujące priorytety:

Priorytet I. Poprawa standardu życia mieszkańców.

Cel strategiczny 1. Poprawa jakości usług edukacyjnych, opiekuńczych i zdrowotnych.

Cel strategiczny 2. Rewitalizacja miasta i gminy.

Cel strategiczny 3. Wspieranie mieszkańców i instytucji pozarządowych do realizacji oddolnych inicjatyw w życiu gminy.

Cel strategiczny 4. Wzrost roli transportu publicznego.

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie więzi społecznych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Priorytet II. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury.

Cel strategiczny 1. Poprawa stanu środowiska

Cel strategiczny 2. Wdrożenie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Cel strategiczny 3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury.

Cel strategiczny 4. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Priorytet III. Rozwój kultury, oświaty, sportu i rekreacji.

Cel strategiczny 1. Poprawa jakości kształcenia oraz usług świadczonych na rzecz mieszkańców gminy.

Cel strategiczny 2. Rozwój usług kultury, sportu i rekreacji oraz ich infrastruktury.

Cel strategiczny 3. Podniesienie standardu jednostek oświatowych.

Cel strategiczny 4. Aktywna promocja gminy.

Priorytet IV. Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego gminy.

- Cel strategiczny 4.1. Podjęcie działań wspierających rozwój lokalnych przedsiębiorstw.
Cel strategiczny 4.2. Rozwój sektora usług rynkowych i rzemiosła
Cel strategiczny 4.3. Poszerzanie skali działalności sektora usług, w tym usług dla „sektora spędzania czasu wolnego”.
Cel strategiczny 4.4. Cyfryzacja zasobów gminy.

Celem do 2020 r. „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Oleskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 jest doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów. Cele i kierunki działań to:

- monitoring włączania celów środowiskowych do dokumentów strategicznych oraz wdrażania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (m. in. w ramach raportów POŚ),
- uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego,
- rozpowszechnienie wiedzy o systemach zarządzania środowiskowego oraz wspieranie w ich wdrażaniu,
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody,
- przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego

Głównym celem „Lokalnego Program Rewitalizacji Miasta Dobrodzień” jest rozwój zdegradowanych obszarów miasta i poprawa jakości życia społeczności lokalnej. Program ten przyjął następujące cele operacyjne:

- Cel 1. Przeciwdziałanie degradacji miejskiej przestrzeni i jej zagospodarowania
- Cel 2. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszarów zdegradowanych
- Cel 3. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
- Cel 4. Integracja i aktywizacja miejskiej społeczności

Realizacja celu głównego oraz celów operacyjnych w znaczący sposób przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, zapobiegania rozprzestrzenianiu się niekorzystnych zjawisk oraz pozwoli w pełniejszym stopniu wykorzystać potencjał lokalny. Szczególnie miejsce wśród kierunków działania zajmuje strefa społeczna funkcjonowania miasta, potwierdzając tym samym, że to mieszkańcy są jego najcenniejszym zasobem. Realizacja celów Lokalnego Program Rewitalizacji Miasta Dobrodzień uruchomi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych oraz stworzy warunki do ich zrównoważonego rozwoju poprzez przedsięwzięcia kompleksowe. LPR wykorzystany będzie przez władze lokalne jako podstawowy dokument planistyczny wskazujący konkretne przedsięwzięcia w odpowiedzi na zdiagnozowane zespoły niepożądanych i destrukcyjnych zjawisk, procesów w strefie społecznej, funkcjonalno - przestrzennej i gospodarczej.

Działania rewitalizacyjne, ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień, zarówno infrastrukturalne, jak i społeczne, w głównej mierze finansowane będą ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020.

5.2.1. Zarys historii gminy

Zarys historii gminy, obejmujący obecnie – oprócz miasta – 16 następujących sołectw: Błachów, Bzinica Nowa i Stara, Główczyce, Gosławice, Klekotna, Kocury, Kolejka, Ligota Dobrodzieńska, Makowczyce, Myśliń, Pietraszów, Pludry, Rzędowice, Szemrowice i Warłów, został szczegółowo przedstawiony w Programie Opieki nad Zabytkami na lata 2014 – 2017, dlatego nie jest obecnie omawiany.

5.2.2. Krajobraz kulturowy

Dziedzictwo kulturowe to ogół dorobku społeczeństwa w zakresie nauki, sztuki, architektury, oświaty, techniki, wytworzonego w trakcie jego historycznego rozwoju i przekazywanego z pokolenia na pokolenie. Składa się nań zasób rzeczy nieruchomych i ruchomych wraz ze związanymi z nim wartościami duchowymi, zjawiskami historycznymi i obyczajowymi, mającymi znaczenie dla tożsamości i ciągłości rozwoju politycznego, społecznego i kulturalnego, dowodzenia prawd i upamiętniania wydarzeń historycznych, kultywowania poczucia piękna i wspólnoty cywilizacyjnej.

Dziedzictwo kulturowe stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów. Najczęściej utożsamiane jest z architekturą i sztuką, jednak formy gospodarowania (np. sposoby uprawy roli), obyczaje towarzyskie, kulinaria i wiele innych przejawów życia i rozwoju społeczności stanowią również elementy dziedzictwa kulturowego.

Ze względu na szczególną wagę przypisywaną ochronie dziedzictwa kulturowego, uzyskała ona swoje umocowanie prawne, mające odzwierciedlenie również w regulacjach dotyczących opracowywania dokumentów z zakresu planowania przestrzennego. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w art. 10 stanowi, że w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w studium uwzględnia się w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- 3) parków kulturowych.

Do zabytków nieruchomych, zgodnie z art. 6 ustawy o ochronie zabytków, zalicza się w szczególności:

- krajobrazy kulturowe,
- układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane,
- dzieła architektury i budownictwa,
- dzieła budownictwa obronnego,
- obiekty techniki, a zwłaszcza kopalnie, huty, elektrownie i inne zakłady przemysłowe,
- cmentarze,
- parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni,
- miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Do zabytków archeologicznych, zalicza się: pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska i kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

5.2.3. Zabytki nieruchome

Na terenie gminy Dobrodzień znajduje się zespół zabytków nieruchomych, liczący łącznie 74 obiektów, z których 6 zabytków jest wpisanych do Rejestru Zabytków woj. opolskiego

5.2.4. Zabytki ruchome

W gminie Dobrodzień do zabytków ruchomych należy wyposażenie 2 dobrodzieńskich kościołów, z których z jednego (kościół p.w. św. Walentego) jest wpisane do Rejestru Zabytków Ruchomych woj. opolskiego.

5.2.5. Zabytki techniki

Na terenie gminy Dobrodzień znajduje się 5 nieruchomych zabytków techniki ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków.

5.2.6. Zabytki archeologiczne

Na obszarze gminy Dobrodzień znajduje się 128 stanowisk archeologicznych wpisanych do Ewidencji, w tym 1 stanowisko wpisane do Rejestru Zabytków woj. opolskiego.

5.2.7. Zabytkowe układy zieleni kształtowanej

W gminie Dobrodzień znajduje się 9 zabytkowych układów zieleni kształtowanej, w tym 2 zabytkowe układy zieleni (park i cmentarz w Dobrodzieniu), są wpisane do Rejestru Zabytków woj. opolskiego.

3.1. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do Rejestru Zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z ustawy z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz rozporządzenia Ministra Kultury z 26 maja 2011 roku w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków (Dz. U. 2011 nr 113 poz. 661). Rygory te obowiązują niezależnie od położenia obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej lub poza strefami.

Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, funkcji i przeznaczenia obiektu wymagają pisemnego pozwolenia opolskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków.

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 27.07.2011 w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych oraz tryb postępowania. Rozporządzenie określa tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek i pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, robót

budowlanych w otoczeniu zabytku, badań archeologicznych, poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych w zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Rozporządzenie ponadto określa wymagane kwalifikacje jakie powinny posiadać osoby uprawnione do prowadzenia prac konserwatorskich badań architektonicznych lub archeologicznych, dodatkowe wymagania, jakie powinny spełniać osoby kierujące robotami budowlanymi, sposób potwierdzania posiadanych kwalifikacji i dodatkowych wymagań, standardy dotyczące dokumentacji prowadzonych prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych.

W gminie Dobrodzień znajdują się 4 następujące obiekty architektury i budownictwa wpisane do Rejestru Zabytków:

1. Dobrodzień – dwór – ul. Parkowa 5 – nr rej. 387/60 z 12.03.1960 r.
2. Dobrodzień – kościół p.w. św. Marii Magdaleny – nr rej. 1181/71 z 9.03.1971 r., 6/78 z 1.03.1978 r.
3. Dobrodzień – kościół cmentarny p.w. św. Walentego – ul. Ks. Gładysza – nr rej. 385/60 z 12.03.1978 r.
4. Szemrowice – kaplica cmentarna p.w. św. Sebastiana – ul. Cicha / Szkolna – nr rej. 411/60 z 15.03.1960 r., 74/76 A z 1.03.1978 r.

Na terenie gminy Dobrodzień znajduje się zespół zabytków ruchomych, stanowiących wyposażenie kościoła cmentarnego rzymsko- katolickiego p. w. św. Walentego w Dobrodzieniu przy ul. Ks. Gładysza, które zostało wpisane do Rejestru Zabytków. Jest to:

- ołtarz główny z bramkami i obrazem św. Walentego - nr rej. Ks.B.t.II-108/1-3/07 z 6.09.2007 r.
- krucyfik ołtarzowy - nr rej. Ks.B.t.II-108/1-3/07 z 6.09.2007 r.

W gminie Dobrodzień znajduje się 1 stanowisko wpisane do Rejestru Zabytków woj. opolskiego. Usytuowane w Warłowie, stanowisko nr 7, jest osadą otwartą pochodzącą z VII – VIII w. oraz domniemaną osadą z okresu kultury łużyckiej (z okresu halszackiego). Oba zespoły niszczone przez intensywną uprawę roli zostały wpisane do Rejestru Zabytków decyzją nr 766/66 z 29.12.1966 r.

W gminie Dobrodzień znajdują się 2 zabytkowe zespoły zieleni wpisane do Rejestru Zabytków. Należą do nich:

1. Dobrodzień - Hadasiki - cmentarz żydowski - ul. Lubliniecka - nr rej. 439/88 z 27.05.1988
2. Dobrodzień - park w zespole pałacowym - ul. Parkowa - nr rej. 75/76 z

Ponadto do Rejestru Zabytków woj. opolskiego zostało wpisane centrum miasta w ramach historycznego założenia, odbudowane po pożarze w latach 1848 – 63 z modyfikacją układu średniowiecznego, a złożone z rynku i dochodzących doń ulic. Decyzja nr R/399/53 wydana 14.03.1953 r. nie precyzowała bliżej zasięgu historycznego założenia.

Dlatego proponuje się uściślenie zasięgu historycznego założenia sprecyzowane dalej w strefach ochrony konserwatorskiej (5.4.7).

5.4. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków

Zgodnie z art. 21 z ustawy z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz rozporządzenia Ministra Kultury z 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków „ewidencja

zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy”. Ewidencją zostają objęte zespoły o istotnych, lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych. Obowiązek prowadzenia Gminnej Ewidencji Zabytków nieruchomości spoczywa na burmistrze miasta i gminy (art. 22 pkt. 4 ustawy z 23.7.2003).

Gmina Dobrodzień posiada Ewidencję, która zgodnie z wymogami jest zbiorem kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych równocześnie w wojewódzką ewidencją zabytków. Gminna Ewidencja nie jest dokumentem zamkniętym, winna być uzupełniana i weryfikowana. Jej zmiany nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami.

Na terenie gminy Dobrodzień Ewidencją objęto 74 następujące obiekty:

Miasto Dobrodzień

1. Kościół parafialny rzymsko- katolicki p. w. Marii Magdaleny - Pl. Wolności 4
2. Kościół ewangelicko- augsbuski, ob. parafialny rzymsko- katolicki p. w. Nawiedzenia NMP - ul. Ks. Gładysza
3. Kościół cmentarny rzymsko- katolicki p.w. św. Walentego - ul. Ks. Gładysza
4. Pałac w zespole parkowym - ul. Parkowa 5
5. Rządówka w zespole pałacowym - ul. Parkowa 3
6. Czworak w zespole folwarcznym - ul. Parkowa 6
7. Zespół czworaków w zespole folwarcznym - ul. Parkowa 8
8. Spichlerz w zespole folwarcznym - ul. Parkowa 7
9. Park w zespole pałacowym - ul. Parkowa
10. Cmentarz parafialny rzymsko- katolicki - ul. Ks. Gładysza
11. Kaplica - mauzoleum na cmentarzu rzymsko- katolickim - ul. Ks. Gładysza
12. Cmentarz komunalny ob. parafialny rzymsko- katolicki - ul. Oleska
13. Cmentarz ewangelicko-augsburski - ul. Wojska Polskiego
14. Cmentarz żydowski - ul. Lubliniecka
15. Ratusz - Plac Wolności 1
16. Dom (kamienica) - ul. Ks. Gładysza 10
17. Pastorówka, ob. plebania kościoła parafialnego - ul. Ks. Gładysza 22
18. Kapliczka św. Wojciecha - ul. Ks. Gładysza 22
19. Dom - ul. Wojska Polskiego 35
20. Dom - ul. Lubliniecka 7
21. Dom - ul. Lubliniecka 11
22. Dom - ul. Lubliniecka 21
23. Dom - ul. Lubliniecka 25
24. Dom - ul. Lubliniecka 31
25. Dom (kamienica) - ul. Lubliniecka 59
26. Młyn parowy ob. elektryczny - ul. Lubliniecka 83
27. Szpital, ob. Zakład Opiekuńczo-Leczniczy - ul. Oleska 5
28. Szkoła, ob. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych - ul. Oleska 7
29. Osiedle robotnicze - ul. Oleska 14, 16, 18, 20, 22
30. Wodociągowa wieża ciśnień - ul. Oleska 11
31. Dom, ul. Piastowska 10
32. Dom, ul. Piastowska 24

33. Dawne Starostwo, Sąd i Urząd Skarbowy, ob. Specjalny Zakład Wychowawczo - Opiekuńczy - ul. Piastowska 35
34. Szkoła z internatem - ul. Piastowska 49 i 66
35. Dom - ul. Stein 2
36. Dom - ul. Stein 4
37. Ochotnicza Straż Pożarna - ul. Stein 1
38. Dom - Plac Wolności 2
39. Dom - Plac Wolności 12
40. Dom - Plac Wolności 19

Błachów

41. Cegielnia - ul. Opolska

Bzinica Nowa

42. Cmentarz ewangelicko-augsburski - ul. Cmentarna / Olnaa

Bzinica Stara

43. Kaplica przydrożna rzymsko- katolicka - ul. Główna, koło nr 7
44. Stodoła w zespole folwarcznym - ul. Główna

Bzionków

45. Dwór w zespole parkowym - ul. Oleska
46. Rządówka w zespole dworsko-parkowym - ul. Oleska 1
47. Budynek mieszkalny w zespole folwarcznym - ul. Oleska 2
48. Spichlerz w zespole folwarcznym - ul. Oleska
49. Gorzelnia w zespole folwarcznym - ul. Oleska
50. Obora i stajnia w zespole folwarcznym - ul. Oleska
51. Kuźnia i budynek gospodarczy w zespole folwarcznym - ul. Oleska
52. Park w zespole dworskim - ul. Oleska
53. Czworak w zespole folwarcznym - ul. Oleska 7 - 10

Gosławice

54. Stodoła w zespole folwarcznym - ul. Topolowa
55. Kapliczka przydrożna - ul. Lubliniecka

Kocury

56. Gospoda - ul. Oleska 7
57. Szkoła - ul. Oleska 8

Ligota Dobrodzieńska

58. Młyn wodny, później parowy w zagrodzie - ul. Wojska Polskiego 2

Makowczyce

- 59. Remiza strażacka - ul. Główna, koło nr 8
- 60. Zespół folwarczny, ul. Majątkowa 2, 4, 6

Myślina

- 61. Kapliczka-dzwonnica - ul. Parkingowa, koło nr 9

Pludry

- 62. Kościół filialny rzymsko- katolicki p.w. św. Antoniego - ul. Lubliniecka
- 63. Cmentarz parafialny rzymsko- katolicki - Al. Wyzwolenia
- 64. Świetlica wiejska - Al. Wyzwolenia

Rzędowice

- 65. Kaplica przydrożna p.w. Matki Boskiej Różańcowej - Leśna / Dobrodzieńska
- 66. Szkoła z budynkiem gospodarczym - ul. Dobrodzieńska 8

Szemrowice

- 67. Kaplica cmentarna p. w. św. Sebastiana na cmentarzu parafialnym - ul. Cicha / Szkolna
- 68. Cmentarz parafialny rzymsko- katolicki - ul. Cicha / Szkolna
- 69. Szkoła, ob. przedszkole - ul. Wiejska 30

Turza

- 70. Kościół parafialny rzymsko- katolicki p.w. św. Józefa - ul. Kościelna
- 71. Domy kolejarskie w zespole stacji kolejowej Myślina - ul. Kolejowa 48, 50, 52

Zwóz

- 72. Rządówka w zespole folwarcznym - ul. Stawowa 1
- 73. Czworak w zespole folwarcznym - ul. Stawowa
- 74. Stajnia w zespole folwarcznym - ul. Stawowa.

5.4.1. Obiekty do wykreślenia z Ewidencji i Rejestru Zabytków

Na terenie Gminy Dobrodzień nie proponuje się wykreślenia obiektów zabytkowych z Gminnej Ewidencji Zabytków.

5.4.2. Rozszerzenie spisu adresowego Gminy Dobrodzień

Aktualnie nie stwierdzono konieczności poszerzenia spisu adresowego, które powinny znaleźć się w ewidencji w formie kart adresowych, dołączonych do istniejącej Ewidencji.

5.4.3. Zabytki archeologiczne

Szczegółowe przepisy ochrony zabytków archeologicznych, zawarte zostały w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz. U. z 2003 r., Nr 152 poz. 1568 z późniejszymi zmianami) i w Rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych (Dz. U. Nr 162, poz.1568). Zasady ochrony konserwatorskiej w zakresie archeologii dotyczą przede wszystkim archeologicznych zabytków nieruchomości.

Celem ochrony **stanowiska archeologicznego**, jako zabytku nieruchomego, jest zachowanie relikwów znajdujących się pod warstwą orną. Tak zlokalizowany zabytek archeologiczny narażony jest bowiem na ciągłe niszczenie (np. głęboka orka) lub jednorazowe zniszczenie (np. inwestycja ziemna). Dlatego przepisy w/w ustawy i w/w rozporządzenia określają zasady prowadzenia działań ziemnych (inwestycyjnych) w obszarze stanowisk archeologicznych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu. Przede wszystkim zasady te muszą być uwzględnione w mpzp czyli w dokumentach prawa miejscowego.

Projekty inwestycji winny być opiniowane lub uzgadniane z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Jeżeli tego wymagają przepisy musi być wydane inwestorowi pozwolenie konserwatorskie na prace ziemne, a archeologowi prowadzącemu nadzór pozwolenie na badania archeologiczne.

W obszarach stanowisk archeologicznych i w ich bezpośrednim otoczeniu można wykonywać wszystkie prace ziemne pod warunkiem prowadzenia nadzoru archeologicznego i ratowniczych badań wykopaliskowych.

W myśl przepisów w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochroną konserwatorską objęte są wszystkie stanowiska archeologiczne zlokalizowane na obszarze gminy Dobrodzień.

Stanowiska archeologiczne w Rejestrze Zabytków.

W obrębie Gminy Dobrodzień znajduje się 1 stanowisko wpisane do Rejestru Zabytków:
- Warłów - stanowisko archeologiczne nr 7 - wpisane do pod nr 766/66 z 29.12.1966 r.

Stanowiska archeologiczne objęte Ewidencją.

L.p.	Miejscowość	Nr st. w m-ci	Typ stanowiska - funkcja	Chronologia – kultura	Nr AZP
1.	Błachów	1	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze późne średniowiecze	88 – 42
2.	Błachów	2	osada	późne średniowiecze	88 – 42
3.	Bzinica Stara	1	cmentarzysko ?	?	89 – 42
4.	Bzinica Stara	2	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje późne średniowiecze	89 – 42
5.	Bzinica Stara	3	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	89 – 42
6.	Dobrodzień	1	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy	kultura dołkowo-grzebykowa kultura ceramiki sznurowej kultura łużycka	88 – 42

7.	Dobrodzień	2	śląd osadnictwa	kultura łużycka?	88 – 42
8.	Dobrodzień	3	osada	kultura łużycka?	88 – 42
9.	Dobrodzień	4	cmentarzysko	okres wpływów rzymskich	88 – 42
10.	Dobrodzień	5	śląd osadnictwa	kultura łużycka	88 – 42
11.	Dobrodzień	6	śląd osadnictwa	kultura łużycka	88 – 42
12.	Dobrodzień	7	śląd osadnictwa	kultura łużycka	88 – 42
13.	Dobrodzień	8	cmentarzysko	kultura łużycka	88 – 42
14.	Dobrodzień	9	śląd osadnictwa	kultura łużycka	88 – 42
15.	Dobrodzień	10	skarb	epoka brązu	88 – 42
16.	Dobrodzień	11	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późne średniowiecze późne średniowiecze	88 – 42
17.	Dobrodzień	12	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	kult. łuż., Vokr. ep. brązu/halszt. pradzieje późne średniowiecze	88 – 42
18.	Dobrodzień	13	śląd osadnictwa osada	pradzieje późne średniowiecze	88 – 42
19.	Dobrodzień	14	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	XI – 1 połowa XII w. późne średniowiecze okres nowożytny	88 – 42
20.	Dobrodzień	15	śląd osadnictwa	późne średn./okres nowożyt.	88 – 42
21.	Dobrodzień	16	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje lub średniowiecze XV – XVI w.	88 – 42
22.	Dobrodzień	17	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	88 – 42
23.	Dobrodzień	18	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje okres nowożytny kult. przew., póź. okr. wpł. rzym. XIV – XV w.	88 – 42
24.	Dobrodzień	19	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	XVII – XVIII w. V okr. ep. brązu/okr. halsztac. XV – XVI w.	88 – 42
25.	Dobrodzień	20	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	88 – 42
26.	Dobrodzień	21	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje późne średniowiecze	89 – 42
27.	Dobrodzień	22	śląd osadnictwa śląd osadnictwa punkt osadnictwa	kult. przew., póź. okr. wpł. rzym. XI – II w. XIV - XV w.	88 – 42
28.	Dobrodzień	23	punkt osadniczy	XIV – XV w.	88 – 42
29.	Dobrodzień	24	hutn. punkt osadn.	kult. przew., póź. okr. wpł. rzym.	88 – 42
30.	Dobrodzień	25	punkt osadniczy	późny okres wpływów rzyms.	88 – 42
31.	Dobrodzień	26	śląd osadnictwa	XIV – XV w.	88 – 42
32.	Dobrodzień	27	śląd osadnictwa osada	pradzieje XIV – XV w.	88 – 42

33.	Dobrodzień	28	śląd osadnictwa osada	pradzieje XIV – XV w.	88 – 42
34.	Dobrodzień	29	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późny okres wpływów rzyms. XI – XII w.	88 – 42
35.	Gosławice	1	grodzisko?	nieokreślona	88 – 42
36.	Gosławice	2	śląd osadnictwa	wczesne średniow./średniow.	88 – 42
37.	Gosławice	3	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	88 – 42
38.	Gosławice	4	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	88 – 42
39.	Gosławice	5	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późne średniowiecze XVI – XVIII w.	88 – 42
40.	Gosławice	6	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późne średniow. XIV-XV w. okres nowożytny	88 – 42
41.	Gosławice	7	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje XIV – XV w.	88 – 42
42.	Gosławice	8	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	88 – 42
43.	Gosławice	9	śląd osadnictwa punkt osadniczy śląd osadnictwa	epoka kamienia XIV – XV w. XVII – XVIII w.	88 – 42
44.	Gosławice	10	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	88 – 42
45.	Gosławice	11	śląd osadnictwa	kultura łużycka?	88 – 42
46.	Główczyce	1	ementarzysko?	kultura łużycka-epoka brązu	88 - 43
47.	Główczyce	2	osada?	wczesne średniowiecze ?	88 - 43
48.	Główczyce	3	osada	wczesne średniow. VII-VIII w	88 - 43
49.	Główczyce	4	osada?	okres wpływów rzymskich	88 - 43
50.	Główczyce	5	skarb	średniowiecze ?	88 - 43
51.	Główczyce	6	śląd osadnictwa osada	pradzieje późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
52.	Główczyce	7	osada	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
53.	Główczyce	8	osada osada	kult.łużyc.-ep.brązu/halsztadt późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
54.	Główczyce	9	osada	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
55.	Główczyce	10	osada	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
56.	Główczyce	11	osada	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
57.	Główczyce	12	śląd osadniczy osada	pradzieje późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
58.	Główczyce	13	osada	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
59.	Główczyce	14	śląd osadnictwa osada	kult.łużyc.-ep.brązu/halsztadt późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
60.	Główczyce	15	osada	kult.łużyc.-ep.brązu/halsztadt	88 - 43
61.	Główczyce	16	śląd osadnictwa	późny paleolit	88 - 43
62.	Główczyce	17	osada	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43

63.	Główczyce	18	osada	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
64.	Główczyce	19	śląd osadnictwa	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
65.	Główczyce	20	osada	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
66.	Główczyce	21	osada	kult. łużyc.-ep. brązu/halsztadt	88 - 43
67.	Główczyce	22	śląd osadnictwa	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
68.	Główczyce	23	osada	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
69.	Główczyce	24	śląd osadnictwa	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
70.	Główczyce	25	osada osada	pradzieje późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
71.	Główczyce	26	śląd osadnictwa	późne średniow. XIV – XV w.	88 - 43
72.	Klekotna	1	punkt osadniczy	późne średniowiecze	87 – 42
73.	Kocury	1	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	87- 42
74.	Ligota Dobrodzieńska	1	obozowisko? osada	epoka kamienia XIII – XIV w.	88 – 41
75.	Ligota Dobrodzieńska	2	śląd osadnictwa osada	pradzieje średniowiecze	88 – 41
76.	Ligota Dobrodzień.	3	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	88 – 41
77.	Makowczyce	1	osada	XV w.	88 – 41
78.	Makowczyce	2	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje wczesne średniowiecze okres nowożytny	88 – 41
79.	Makowczyce	3	cmentarzysko?	kultura łużycka	88 – 41
80.	Makowczyce	4	osada	XV w.	88 – 41
81.	Myślina	1	grób	IX – X w.	88 – 41
82.	Myślina	2	grób?		88 – 41
83.	Myślina	3	cmentarzysko?	średniowiecze	88 – 41
84.	Myślina	4	śląd osadnictwa	epoka kamienia	89 – 41
85.	Myślina	5	obozowisko	epoka kamienia	89 – 41
86.	Myślina	6	obozowisko	epoka kamienia	89 – 41
87.	Myślina	7	śląd osadnictwa	epoka kamienia	89 – 41
88.	Myślina	8	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze	88 - 41
89.	Myślina	9	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje późne średniowiecze	88 – 41
90.	Myślina	10	osada?	późne średniowiecze	88 – 41
91.	Pludry	1	cmentarzysko	?	89 – 42
92.	Pludry	2	osada osada osada	pradzieje kultura łużycka-epoka brązu wczesne średniowiecze	89 – 42
93.	Pludry	3	śląd osadnictwa	średniowiecze	89 – 42
94.	Rędzina	1	cmentarzysko	kult. przewor. okr. wpł. rzyms.	87 – 43

			osada	średniowiecze	
95.	Rędzina	2	śląd osadnictwa	średniowiecze	87 – 43
96.	Rędzina	3	smolarnia?	okres nowożytny	87 – 43
97.	Rędzina	4	osada	średniowiecze	87 – 43
98.	Rędzina	5	?	?	87 – 43
99.	Rędzina	6	?	?	87 – 43
100	Rędzina	7	?	?	87 – 43
101	Rzędowice	1	śląd osadnictwa	epoka kamienia	87 – 42
102	Rzędowice	2	śląd osadnictwa	neolit	88 – 42
103	Rzędowice	3	śląd osadnictwa osada	pradzieje średniowiecze	87 - 42
104	Rzędowice	4	śląd osadnictwa osada	epoka kamienia średniowiecze / okr. nowożyt.	87 – 42
105	Rzędowice	5	punkt osadniczy punkt osadniczy	późne średniowiecze XVII – XVIII w.	88 – 42
106	Rzędowice	6	śląd osadnictwa	epoka kamienia	88 – 42
107	Rzędowice	7	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	kult.przew.?póź.okr.wpł.rzym. późne średniowiecze	88 – 42
108	Szemrowice	1	osada	późne średn. / okr. nowożyt.	87 – 41
109	Szemrowice	2	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	87 – 41
110	Szemrowice	3	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	87 – 41
111	Szemrowice	4	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje okres nowożytny	87 – 41
112	Turza	1	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa punkt osadniczy	kult.przew.póź.okr.wpł.rzym. pradzieje średniowiecze XIV – XV w.	87 – 41
113	Turza	2	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje późne średniowiecze	87 – 41
114	Warłów	1	cmentarzysko	epoka brązu?	88 - 42
115	Warłów	2	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	88 - 42
116	Warłów	7	punkt osadniczy	VII – XI w.	88 – 42
117	Warłów	7	osada	VII – XI w.	88 - 41
118	Warłów	8	osada osada	kult.łużyc.-ep.brązu/halsztadt późne średniowiecze	88 – 41

			śląd osadnictwa	XVI – XVII w.	
119	Warłów	9	obozowisko	epoka kamienia	88 – 41
120	Warłów	10	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	kult.przew.?póź.okr.wpł.rzym. późne średniowiecze	88 – 42
121	Warłów	11	śląd osadnictwa	X – XI w.	88 – 42
122	Warłów	12	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	87-42
123	Warłów	13	śląd osadnictwa	okres wpływów rzymskich	87-42
124	Warłów	14	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	87-42
125	Zwóz	1	osada punkt osadniczy śląd osadnictwa	kultura łużycka? późne średniowiecze okres nowożytny	88 – 42
126	Zwóz	2	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	epoka kamienia kult.przew.?póź.okr.wpł.rzym XIV – XV w. XVI – XVII w.	88 – 42
127	Zwóz	3	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	88 – 42
128	Zwóz	4	śląd osadnictwa śląd osadnictwa punkt osadniczy	epoka kamienia późny okres wpł. rzymskich? XIV – XV w.	88 – 42

5.4.4. Zabytki ruchome

Aktualnie obowiązujące przepisy nie zezwalają na działania w zakresie konserwacji i renowacji zabytków sztuki i rzemiosła artystycznego, instrumentów muzycznych oraz drobnych zabytków techniki, łącznie zwanymi zabytkami ruchomymi, bez wiedzy i zgody właściwego terytorialnie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. W odniesieniu do Gminy Dobrodzień właściwymi są: Wojewódzki Konserwator Zabytków w Opolu.

Samorządy terytorialne, zgodnie z przepisami mają więc jedynie obowiązek prowadzenia działań zabezpieczających zabytki ruchome przed zniszczeniem lub dewastacją, wobec tych obiektów, które stanowią ich własność bądź znajdują się w ich użytkowaniu. Dodatkowo, gminne „Plany ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego lub innych zagrożeń” powinny obejmować wszystkie zabytki ruchome wpisane do Rejestru Zabytków, także te, które nie stanowią własności lub nie są w użytkowaniu Gminy.

Gminny Plan Ochrony Zabytków na Wypadek Konfliktu Zbrojnego i Sytuacji Kryzysowych został dla Gminy Dobrodzień, opracowany w 2005 roku i zatwierdzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu oraz Szefa Obrony Cywilnej Powiatu Oleskiego w Opolu, mający od tego czasu moc obowiązującą.

A. Zabytki ruchome stanowiące własność lub użytkowane przez Gminę

Pod opieką samorządu gminnego nie znajdują się żadne zabytki ruchome

B. Zabytki ruchome nie stanowiące własności Gminy

W obrębie Gminy Dobrodzień znajdują się zabytki ruchome stanowiące wyposażenie dwóch kościołów, z których jednego jest wpisane do Rejestru Zabytków Ruchomych woj. opolskiego, oraz kapliczki:

1. Dobrodzień – ul. Ks. Gładysza - wyposażenie kościoła cmentarnego rzymsko-katolickiego p.w. św. Walentego, wpisane do Rejestru Zabytków Ruchomych pod poz. Ks. B.t. II -108 / 1-3 / 07.
2. Dobrodzień – Pl. Wolności 4 - wyposażenie kościoła parafialnego rzymsko-katolickiego p.w. św. Marii Magdaleny.
3. Dobrodzień - ul. Ks. Gładysza 22 – wyposażenie kapliczki przykościelnej św. Wojciecha i Jana Nepomucena.

Wszystkie wymienione powyżej zabytki ruchome, stanowią własność kościelną i pozostają w użytkowaniu parafii p.w. św. Marii Magdaleny i Nawiedzenia NMP w Dobrodzieniu.

5.4.5. Zabytki techniki

Zgodnie z zaleceniami Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 26.05.2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków (Dz. U. 2011 nr 113, poz. 661) dla zabytków techniki wykonano karty adresowe i włączono je do Gminnej Ewidencji Zabytków. W obrębie Gminy Dobrodzień znajduje się obecnie 5 obiektów, stanowiących nieruchomości zabytki techniki. Są to:

1. Dobrodzień – ul. Lubliniecka 83 – młyn parowy, później elektryczny
2. Dobrodzień – ul. Oleska 11 – wodociągowa wieża ciśnień
3. Błachów – ul. Opolska 2 – cegielnia
4. Bzionków – ul. Oleska - gorzelnia
5. Ligota Dobrodzieńska – ul. Wojska Polskiego 2 – młyn wodny.

Z 5 obiektów techniki, 2 stanowią młyny wodne, obecnie są nieczynne i znajdują się w rękach prywatnych. Nieczynna jest również cegielnia i gorzelnia będące również własnością prywatną. Natomiast wodociągowa wieża ciśnień, będąca własnością gminy Dobrodzień, jest nadal czynna.

5.4.6. Zabytkowe układy zieleni kształtowanej

Tereny te najczęściej stanowią integralną część jednego z obszarów chronionych strefą „A”, „B” lub „K” choć niekiedy występują samotnie.

Teren zabytkowych założeń zieleni należy zachować w granicach historycznych. Nie należy dzielić tych terenów na działki użytkowe, a w miarę możliwości zachować własność całości lub dążyć do scalania gruntów przez jednego właściciela.

Na obszarach chronionych założeń zieleni wprowadza się zakaz prowadzenia jakichkolwiek inwestycji bez uzgodnienia z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody.

Wszelkie prace porządkowe i renowacyjne należy prowadzić w uzgodnieniu z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Gdy nie przewiduje się prac renowacyjnych należy pozostawić zbiorowisko naturalnej sukcesji przyrodniczej. W miarę możliwości należy zachować dawne funkcje poszczególnych części zespołów pałacowych, folwarki jako tereny gospodarcze, polany parkowe jako łąki krajobrazowe (bez wprowadzania nasadzeń), tereny zadrzewione jako naturalne masywy zieleni. Prace melioracyjne powinny być projektowane i prowadzone w ten sposób, aby nie niszczyć naturalnych zadrzewień, zwłaszcza tych rosnących nad brzegami cieków wodnych. Prace melioracyjne winny dążyć do odtworzenia dawnego systemu wodnego.

Aleje i szpalery należy konserwować odtwarzając i uzupełniając ubytki tymi samymi gatunkami drzew. Są to bowiem naturalne pasy ochronne, których kontynuację powinno się przewidzieć w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i planach zadrzewień. Zalecane jest stosowanie do obsadzeń gatunków drzew trwałych i długowiecznych.

Postuluje się połączenie poszczególnych założeń zielonymi pasami zadrzewień zlokalizowanymi wzdłuż cieków wodnych, alej, grup zadrzewień śródpolnych tworząc ciągi ekologiczne.

Na terenie Gminy Dobrodzień znajduje się 9 następujących, zabytkowych układów zieleni kształtowanej, ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, z których 2 są wpisane do Rejestru Zabytków:

1. Dobrodzień – ul. Gładysza - cmentarz parafialny rzymsko-katolicki
2. Dobrodzień – ul. Oleska - cmentarz komunalny, ob. parafialny rzymsko-katolicki
3. Dobrodzień – ul. Wojska Polskiego - cmentarz ewangelicko-augsburski
4. Dobrodzień - Hadasiki – ul. Lubliniecka - cmentarz żydowski – wpisany do Rejestru Zabytków pod nr 439/88 z 27.05.1988
5. Dobrodzień – ul. Parkowa – park w zespole pałacowym, ob. miejski park krajobrazowy – wpisany do Rejestru Zabytków pod nr 75 / 76 z
6. Bzinica Nowa – ul. Cmentarna / Polna - cmentarz ewangelicko-augsburski
7. Bzionków – park krajobrazowy w zespole dworskim
8. Pludry – Al. Wyzwolenia - cmentarz parafialny rzymsko-katolicki
9. Szemrowice – ul. Cicha / Szkolna - cmentarz parafialny rzymsko-katolicki.

Wszystkie 6 cmentarzy stanowi własność kościelną i pozostaje w użytkowaniu parafii Dobrodzień, Pludry, Szemrowice, zaś cmentarz żydowski w gestii gminy żydowskiej. Natomiast z 2 parków w zespołach dworskich i pałacowych w Dobrodzieniu i Bzionkowie, aktualnie 1 znajduje się w rękach prywatnych (Bzionków), a 1 jest własnością gminy Dobrodzień.

5.4.7. Strefy ochrony konserwatorskiej

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrodzień powinno określić maksymalny zasięg przestrzenny oraz ogólne zasady i sposób zagospodarowania następujących stref:

- A – ścisłej ochrony konserwatorskiej
- B – pośredniej ochrony konserwatorskiej
- K – ochrony krajobrazu kulturowego.

Strefy te winny być uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

5.4.7.1. Strefa A – ścisłej ochrony konserwatorskiej

Obejmuje obszar, na którym elementy dawnego układu przestrzennego zachowały się w stanie nienaruszonym lub jedynie nieznacznie zniekształconym. Jest to obszar uznany za szczególnie ważny jako materialne świadectwo historyczne.

W strefie tej zakłada się pierwszeństwo wymagań konserwatorskich nad wszelką prowadzoną współcześnie działalnością inwestycyjną, gospodarczą i usługową. Zakres ochrony konserwatorskiej wymaga zachowania bryły obiektów i dachów co do kształtu i materiału, podziałów elewacji, stolarki okiennej i drzwiowej, architektonicznego wystroju

Szczegółowe standardy zabudowy i zagospodarowania terenu należy określić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Powinny one uwzględniać następujące cele:

- zachowanie historycznego układu przestrzennego tj. rozplanowania dróg, ulic, placów, linii zabudowy, kompozycji wnętrz urbanistycznych i kompozycji zieleni
- konserwacja zachowanych głównych elementów układu przestrzennego, szczególnie: posadzki (nawierzchnie, cieki i zbiorniki wodne, sposób użytkowania gruntów), ścian (zabudowa, zieleń) oraz dążenie do usunięcia elementów uznanych za zniekształcające założenia historyczne i odtworzenia elementów zniszczonych w oparciu o szczegółowe warunki określone każdorazowo przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
- dostosowanie nowej i modernizowanej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej, w zakresie sytuacji, skali, bryły, geometrii dachów, podziałów elewacji architektonicznych, proporcji powierzchni murów
- usunięcie lub przebudowa obiektów dysharmonizujących,
- dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zabytkowego zespołu i jego poszczególnych obiektów, nawiązanie do ich programu historycznego i eliminacji uciążliwych funkcji.

W obrębie strefy „A” wszelka działalność budowlana dotycząca obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub na mocy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz podziały nieruchomości naruszające i zmieniające zabytkowy układ urbanistyczny wymagają pozwolenia Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W strefie „A” ochronie podlegają wszelkie znaleziska archeologiczne. Ustala się wymóg uzyskania pozwolenia Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na podjęcie prac ziemnych, prowadzonych w obrębie stanowisk archeologicznych. W wypadku podejmowania inwestycji budowlanych inwestor musi przeprowadzić uzgodnienia projektu inwestycyjnego oraz zapewnić nadzór archeologiczny nad pracami ziemnymi lub badaniami ratowniczymi.

W obrębie Gminy Dobrodzień - strefa „A” obejmuje:

wszystkie obiekty wpisane do Rejestru Zabytków czyli:

- 4 obiekty architektury znajdujące się w mieście Dobrodzień (3) oraz we wsi Szemrowice (1),
- 2 zabytkowe założenia zieleni znajdujące się w mieście Dobrodzieniu,
- 1 stanowisko archeologiczne wpisane do Rejestru Zabytków Archeologicznych znajdujące się we wsi Warłów.

5.4.7.2. Strefa B – pośredniej ochrony konserwatorskiej

Obejmuje obszary, w których elementy dawnego układu zachowały się w stosunkowo dobrym stanie. Zakres ochrony konserwatorskiej wymaga zachowania bryły obiektów

i dachów, co do kształtu i materiału, podziałów elewacji, stolarki okiennej i drzwiowej oraz wystroju architektonicznego, w odniesieniu do obiektów objętych ochroną konserwatorską.

Szczegółowe standardy zabudowy i zagospodarowania terenu należy określać na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Powinny one uwzględniać następujące cele:

- dążenie do zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, przede wszystkim układu dróg i rodzaju ich pokrycia oraz podziału działek i sposobu ich zagospodarowania,
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów o wartościach kulturowych,
- dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i formy bryły zabudowy, przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej.

W strefie tej należy prowadzić działalność inwestycyjną uwzględniając istniejące już związki przestrzenne i planistyczne. Wszelkie prace ziemne prowadzone w obrębie stanowisk archeologicznych powinny być prowadzone po uzgodnieniu z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W obrębie Gminy Dobrodzień strefy „B” obejmują:

- dla miasta Dobrodzień - obszar zwartej zabudowy miejskiej obejmującej urbanistyczny układ miasta oparty na średniowiecznym założeniu, odbudowanym po pożarze w latach 1848 – 63 i zmodyfikowanym, a zawartym w zabudowie Rynku i dochodzących doń ulic: Ks. Gładysza, Oleskiej, Lublinieckiej i Piastowskiej,
- dla miasta Dobrodzień – zespół pałacowo-folwarczny obejmujący obszar (oprócz pałacu z parkiem) dawnego folwarku z zabudowaniami folwarcznymi, domem rządcy i zespołem domów robotników folwarcznych,
- dla wsi Bzionków i Zwóz zespoły dworsko-folwarczne z dworem (Bzionków) i rządówką (Zwóz), zabudowaniami folwarcznymi oraz innymi obiektami zabytkowymi (w Bzionkowie z parkiem dworskim),
- dla miasta Dobrodzień zespół kościelno-cmentarny przy ul. Gładysza, złożony z kościoła parafialnego rzymsko- katolickiego p. w. Nawiedzenia NMP (dawniej ewangelic- ko-augsburskiego) z plebanią (wcześniejszą pastorówką) oraz kościoła cmentarnego rzymsko- katolickiego p. w. św. Walentego z cmentarzem rzymsko- katolickim,
- dla wsi Pludry, Szemrowice i Turza – zespoły kościelno – cmentarne, złożone z kościołów i cmentarzy przykościelnych,
- dla pozostałych miejscowości gminy Dobrodzień wszystkie obiekty zabytkowe znajdujące się w ewidencji.

5.4.7.3. Strefa W i OW – ochrony archeologicznej

Wszelkie prace ziemne w obrębie wszystkich stanowisk archeologicznych muszą być poprzedzone ratowniczymi badaniami archeologicznymi prowadzonymi przez archeologów na koszt inwestora. O terminie rozpoczęcia prac ziemnych i wyborze wykonawcy ratowniczych badań archeologicznych należy powiadomić Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Na inwestorze i wykonawcy ciąży obowiązek każdorazowego powiadomienia Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wszelkich nowych znaleziskach

archeologicznych, zgodnie z art. 32 ust 1 oraz art. 33 ust 1 ustawy z dnia 23.07.2003 r.

W przypadku nowych odkryć archeologicznych niezbędne jest przeprowadzenie badań ratowniczych archeologicznych celem zabezpieczenia i udokumentowania znalezisk.

Stanowiska naziemne - takie jak grodziska czy kurhany – czyli trwałe elementy krajobrazowe, nie mogą być zabudowane, przeobrażane, niwelowane, a wszelkie roboty ziemne w ich obrębie są dopuszczalne wyłącznie za zgodą Ministra Kultury.

Stanowiska płaskie – zlokalizowane pod powierzchnią – mogą być objęte różnorodnymi pracami.

Użytkowanie rolnicze gruntu zawierającego relikty kulturowe, nawet jeśli na powierzchni terenu i w warstwie ornej występują zabytki ruchome, może być prowadzone bez przeszkód, z wyłączeniem głębokiej orki.

Dla ochrony zabytków archeologicznych wytyczne wyróżniają 2 następujące strefy:

- strefa „W” – ochrony archeologicznej
- strefa „OW” – obserwacji archeologicznej.

Strefa „W” – ochrony archeologicznej.

Jest to obszar występowania zwartych nawarstwień lub nagromadzeń pozostałości kulturowych pradziejowych i historycznych. Wszelkie roboty ziemne w strefie „W” muszą być prowadzone wyłącznie za zezwoleniem Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zgodnie z warunkami tegoż zezwolenia, a w wypadku stanowisk naziemnych za zgodą Ministra Kultury.

W obrębie Gminy Dobrodzień strefa „W” obejmuje:

- stanowisko archeologiczne wpisane do Rejestru Zabytków: Zabytków tj. stanowisko nr 7 we wsi Warłów,
- wszystkie pozostałe stanowiska archeologiczne, w ilości 127, wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska kulturalnego.

Strefa OW – obserwacji archeologicznej

Są to tereny w pobliżu stanowisk archeologicznych, w miejscach o dużym prawdopodobieństwie występowania nowych znalezisk, które stanowią strefę przypuszczalnego występowania znalezisk archeologicznych. W jej obrębie wszelkie prace ziemne i wykopy budowlane winny być prowadzone pod nadzorem archeologicznym, po uprzednim uzyskaniu zgody od Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu.

Wszelkie inwestycje planowane na obszarach objętych strefą „OW” powinny być uzgodnione z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Opolu.

W obrębie Gminy Dobrodzień strefa „OW” pokrywa się ze strefą „W”.

5.4.7.4. Strefa K – ochrony krajobrazu kulturowego

Obejmuje tereny krajobrazu integralnie związanego z zespołem zabytkowym, znajdujące się w jego otoczeniu lub obszary o ukształtowanym, w wyniku działalności ludzkiej. Szczegółowe standardy zabudowy i zagospodarowania terenu należy określić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Standardy te powinny uwzględniać następujące cele:

- restaurację zabytkowych elementów krajobrazu urządzonego, ewentualnie z częściowym ich odtworzeniem,
- ochronę krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z historycznym założeniem,
- ochronę form i sposób użytkowania takich terenów jak: rozłogi pól, układy dróg, miedz, zadrzewień śródpolnych, alej, szpalerów, grobli, stawów, przebiegi cieków wodnych, z zaleceniem utrzymania wykształconego sposobu parcelacji gruntów i form użytkowania,
- zaleca się, aby nową zabudowę poddać szczegółowym rygorom odnośnie gabarytów i sposobu kształtowania bryły, ustalić za dopuszczalne co najwyżej dwie kondygnacje z dachami o stromych połąciach, krytych dachówką ceramiczną, ewentualnie z użytkowym poddaszem skrytym w dachu.

Jest to strefa ochrony wszelkich elementów krajobrazotwórczych (drogi, zespoły zieleni - np lasy, cieki wodne i inne), wobec których jakiegokolwiek ingerencje winny być uzgadniane z Opolskim Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

Ekologiczny System Obszarów Chronionych uzupełniają zabytkowe układy zieleni kształtowanej, na które składają się:

- parki dworskie w Bzionkowie i w mieście Dobrodzień,
- cmentarze parafialne rzymsko-katolickie i ewangelickie w Bzinicy Nowej, Pludrach, Szemrowicach i Turzy,
- zachowane drogi historyczne, obecnie częściowo polne i leśne
- ciągi drzew przydrożnych i zadrzewienia śródpolne.

5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Najcenniejszymi zabytkami w gminie Dobrodzień jest niewątpliwie najstarszy drewniany kościół cmentarny, p.w. Walentego w Dobrodzieniu przy ul. Gładysza (z lat 1630 - 40) wraz z wyposażeniem wnętrza, kaplica cmentarna p.w. św. Sebastiana w Szemrowicach (XVIII w.) oraz cmentarz żydowski (koniec XVII w.), jedne z najstarszych na Opolszczyźnie. Ponadto należy tu również zespół pałacowo – parkowy w Dobrodzieniu (1848 - 1849 r.) oraz kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny (1851 – 55 r.). Wszystkie te obiekty są wpisane do Rejestru Zabytków woj. opolskiego.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń

Struktura funkcjonalno - przestrzenna gminy Dobrodzień kształtowała się przez wiele wieków i miały na nią wpływ uwarunkowania o różnej genezie. Do najważniejszych czynników należą: uwarunkowania historyczne, uwarunkowania przyrodnicze (w tym pokrycie terenu – lasy, ukształtowanie terenu) oraz trwałe elementy zagospodarowania, takie jak: rzeki, drogi, zamknięte tereny wojskowe, które stanowią bariery przestrzenne. Na terenie Gminy Dobrodzień barierę taką stanowi droga krajowa nr 46 oraz niewielkie rzeki: Myślina, Myślinka, Libawa, a w południowej części gminy rzeki Bziniczka, Smolina i Lublinica.

Gminę miejsko - wiejską Dobrodzień tworzy miasto Dobrodzień oraz 16 następujących sołectw: Błachów, Bzinica Nowa i Stara, Głowczyce, Gosławice, Klekotna, Kocury-Malichów, Kolejka, Ligota Dobrodzieńska, Makowczyce, Myślina, Pietraszów, Pludry, Rzędowice, Szemrowice i Warłów.

Ze względu na charakter zabudowy w gminie Dobrodzień (poza miastem), występują 2 typy krajobrazu:

- wiejski z zabudową zwartą (Błachów, Bzinica Nowa, Główczyce, Gosławice, Ligota Dobrodzieńska, Pietraszów, Pludry, Rzędowice, Warłów, Zwóz),
- wiejski z zabudową rozproszoną (pozostałe wsie).

Najczęściej występującym układem przestrzennym we wsiach gminy Dobrodzień jest przydrożnica o charakterze zwartym lub rozproszonym (Główczyce, Myślina, Pludry, Rzędowice, Szemrowice). Pozostałe wsie mają układ ulicówki (Błachów, Bzinica Stara, Kolejka, Ligota Dobrodzieńska, Makowczyce, Turza, Zwóz).

W większości wsi wymienione układy są naruszone w niewielkim stopniu. Nowa zabudowa (mieszkaniowa i usługowa) występuje głównie w mieście Dobrodzień oraz większych wsiach (Gosławice, Myślina, Pludry, Rzędowice, Szemrowice). Zmiana charakteru zabudowy następuje w wyniku przebudowy, wymiany i uzupełnień z pominięciem cech tradycyjnych i regionalnych. Stopień występowania tych zjawisk jest proporcjonalny do natężenia ruchu budowlanego: wyższy w większych wsiach, niewielki w mniejszych wsiach.

Ogólnie układy przestrzenne wsi w gminie Dobrodzień nie reprezentują wybitnych wartości historycznych, kompozycyjnych i krajobrazowych i nie wymagają ochrony prawnej.

Natomiast ochronie podlega układ urbanistyczny miasta Dobrodzień, który częściowo zachował średniowieczny układ, mimo modyfikacji i poszerzenia Rynku.

Oparty jest na planie prostokąta, usytuowanego dłuższymi bokami w kierunku wschód – zachód, a krótszymi w kierunku północ – południe. Układ ulic ukształtował prostokątny blok, od strony zachodniej wydłużony trapezowato. Trzy kościoły parafialne rzymsko – katolickie usytuowane są wewnątrz układu, w południowej i zachodniej jego części.

Ochronie konserwatorskiej podlega zespół urbanistyczny w granicach zewnętrznych tego obszaru, jak również wyloty drożne na północy, południu i wschodzie. Ponieważ przez 60 lat, od wydania decyzji w 1953 r. do dziś, obszar historycznego założenia nie został ściśle określony, koniecznym jest pilne jego uściślenie.

Proponuje się zamknięcie zabytkowego zespołu urbanistycznego ulicami: od zachodu Stein, Cmentarną i Opolską (lub potokiem Myślinka), od południa ul. Piastowską (do nr 35 - dawnego starostwa, sądu i urzędu skarbowego) i parkiem krajobrazowym (przylegającym do ul. Pocztovej i Parkowej), od wschodu dawnym zespołem folwarcznym i pałacem oraz ul. Lubliniecką (do nr 83 – dawnego młyna), od północy ul. Polną i Oleską (do nr 11 – wodociągowej wieży ciśnień).

6. 1. Uwarunkowania przyrodnicze

Gmina Dobrodzień charakteryzuje się dużą harmonią krajobrazu, mimo zachwianych mechanizmów ochrony i równowagi biologicznej. Najbardziej przekształcony obszar występuje w okolicy miasta Dobrodzienia. Jednak duża ilość naturalnych elementów wzmacniających ekosystemy polne, wpływa pozytywnie na harmonię krajobrazu i hamuje procesy degradujące.

Obszar gminy jest zróżnicowany, północno – wschodnia część jest pagórkowata (osiągając ok. 280 m n.p.m.), zaś południowo – zachodnia nizinna, średnia wysokość wynosi 195 m n.p.m. Pagórkowate tereny, dużo leśnych duktów, sporo stawów i niewielkich rzek stanowią naturalny potencjał gminy do rozwoju różnych form rozwoju agroturystyki i rekreacji.

System przyrodniczy gminy Dobrodzień ma charakter rolniczo – leśny, gdyż prawie połowę jej obszaru stanowią lasy (7800 ha lasów na 16.284 ha powierzchni całej gminy). Na przestrzenny układ form przyrodniczych, składają się:

- duże, zwarte kompleksy leśne w północnej i południowej części gminy oraz mniejsze obszary leśne w środkowej i zachodniej części gminy pełniące rolę lokalnych węzłów ekologicznych i oddziałujące na bezpośrednio przyległe obszary.
- korytarze ekologiczne - elementy tranzytowe, składające się z mało zniekształconych, stanowiących połączenie rozproszonych kompleksów leśnych i zieleni śródpolnej, sprzyjający migracji flory i fauny i zapewnienie ciągłości przestrzennej dla sąsiednich ekosystemów.

Obszar chronionego krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu powołuje się w celu zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów o różnych typach środowiska. Głównym powodem ich powoływania jest:

- pełnienie funkcji korytarza ekologicznego,
- stanowanie obszarów predestynowanych do rozwoju turystyki i wypoczynku.

Działalność gospodarcza na takim obszarze nie ulega poważniejszym ograniczeniom, lecz powinna być prowadzona w sposób nie naruszający stanu względnej równowagi ekologicznej. Reżim prawny obszaru chronionego krajobrazu powinien z jednej strony zapewnić ochronę przed uciążliwościami przemysłowymi, a z drugiej – wykorzystać te tereny dla celów ekoturystyki i produkcji zdrowej żywności.

W myśl postanowień ustawy o ochronie przyrody obszar chronionego krajobrazu to obiekt pełniący poza funkcją przyrodniczo - krajobrazową funkcję turystyczno-rekreacyjną. Duże obszary leśne gminy są siedliskami niezwykle bogatych oraz rzadkich i chronionych gatunków flory i fauny. Bory sosnowe otaczające Stawy Pluderskie oraz Zalew w dawnej piaskowni w Myślinie mają również duże walory bioterapeutyczne. Po najatrakcyjniejszych przyrodniczo i krajobrazowo terenach gminy wytyczono i oznakowano 4 trasy rowerowe o długości około 30 km.

W strefie K w gminie Dobrodzień występują następujące formy ochrony przyrody:

- cenne przyrodniczo i krajobrazowo kompleksy
- pomniki przyrody ożywionej.

Do cennych przyrodniczo i krajobrazowo kompleksów należą 3 następujące kompleksy:

- obszar Natury 2000 – Obszar siedliskowy – „Dolina Małej Panwi”,
- zespół przyrodniczo krajobrazowy – Kocia Góra,
- użytek ekologiczny „Stawy Pluderskie nr 2 i 3”.

Natura 2000 „Dolina Małej Panwi” zajmuje powierzchnię 69,7 ha. Dolina Małej Panwi charakteryzuje się zróżnicowaną morfologią, ostoja obejmuje koryto rzeki o naturalnym silnie meandrującym przebiegu i zróżnicowanym spektrum siedliskowym. Ostoja obejmuje także kompleksy pól wydmowych, w zagłębieniach międzywydmowych i w samej dolinie rzecznej zlokalizowane są niewielkie torfowiska. W granicach „Doliny Małej Panwi” dominują lasy, wśród których największą wartość przyrodniczą mają starodrzewia borów na wydmach i morenach. W obniżeniach terenu zlokalizowane są bory bagienne i bagniska z roślinnością szuwarową. W ostoi obecne są torfowiska wysokie (żywe), przejściowe i niskie, w tym niezwykle cenne, doskonale zachowane, niskie torfowisko węglanowe. Dolina Małej Panwi w granicach ostoi jest rzeką o naturalnym przebiegu z licznymi starorzeczami, meandrami i wyspami. Dolina przedstawia unikalne zróżnicowanie siedliskowe nieobecne w innych częściach województwa.

Zespół przyrodniczo krajobrazowy – „Kocia Góra” znajduje się w południowej części gminy, w dolinie Smoliny. Jest to obszar wzniesień morenowych porośniętych lasami o powierzchni 370,6 ha. ZPK „Kocia Góra” został powołany Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego nr 0151/P/8/2003 z dnia 8 grudnia 2003 r. Podlegają tutaj ochronie bory sosnowe porastające wzniesienia morenowe oraz kompleks stawów hodowlanych z interesującą florą i fauną. Przedmiotem ochrony jest też obszar leśny z łańcuchami wzniesień morenowych. Na kompleksach stawów stwierdzono występowanie chronionych gatunków roślin. W szuwarach występuje wiele gatunków ptactwa wodnego, z ssaków na uwagę zasługują żyjące tam wydry. Obszar charakteryzuje się bardzo wysokimi walorami krajobrazowymi.

Użytek ekologiczny „Stawy Pluderskie nr 2 i 3” ustanowiony uchwałą nr IV/23/ 2015 Rady Miejskiej w Dobrodzieniu z dnia 5 lutego 2015 r. Użytek stanowi część zespołu 5 stawów utworzonych na rzece Smolinie. Rzeka Smolina to niewielki ciek wodny przepływający między rzeką Bziniczką a rzeką Lublinicą. Topografia doliny i hydrologia rzeki Smoliny tworzy swoistego rodzaju warunki przyrodnicze śródleśnych zbiorowisk wodno - błotnych korzystnie wpływających na różnorodność biologiczną tego regionu. Płytkie stawy z zastoiskową wodą, wysychającą w okresie letnim pozwalają na rozwój i bytowanie charakterystycznych dla tego typu warunków siedliskowych roślin i zwierząt często rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Warunki mikroklimatyczne stawów pozwalają na zachowanie śródleśnych bagien i torfowisk. Jest to miejsce lęgów gatunków ptaków wodno błotnych oraz wielu chronionych gatunków świata zwierząt.

Pomniki przyrody ożywionej

Na obszarze gminy Dobrodzień znajdują się 1 pomnik przyrody ożywionej: drzewo pomnikowe - chronione rozporządzeniem wojewody częstochowskiego nr 23/94 z dnia 30.12.1994 r., jest to:

- dąb szypułkowy (nr rej. woj. 7/28) - Kocury, Leśnictwo Brzezinki, oddział 53 a. - w wieku około 350 lat, liczący w pierśnicy 626 cm (w 2011 r.).

Ponadto występują tu następujące drzewa chronione:

- buk pospolity – 3 egzemplarze – chronione rozporządzeniem z 21.11.2005 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 7 listopada 2005r., nr 72, poz. 2231),

- dąb szypułkowy - 1 egzemplarz - chroniony rozporządzeniem z 21.11.2005 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 7 listopada 2005r., nr 72, poz. 2231),

- zespół parkowy w Bzionkowie, reprezentowany m. in. przez najstarsze drzewa z gatunku dąb czerwony (quercus rubra) i choinę kanadyjską (tsuga canadensis).

Do cennych przyrodniczo i krajobrazowo kompleksów w gminie Dobrodzień należy też następujący kompleks:

- Zalew w dawnej piaskowni – kompleks nieczynnych piaskowni w Myślinie, gdzie można spotkać wiele interesujących gatunków roślin i zwierząt. Występują tu również wydmy porośnięte borami sosnowymi, w których występują licznie rośliny objęte ochroną oraz ptaki lęgowe w dolinie rzeki Myśliny.

6.2. Uwarunkowania historyczne

Z chronologii rozwoju osadnictwa na terenie gminy wynika, iż najstarsze osadnictwo powstało już w średniowieczu – miasto Dobrodzień oraz wsie Bzinica Stara, Głowczyce, Gosławice, Ligota Dobrodzieńska, Rzędowice, Szemrowice, Turza, Warłów, Zwóz. Wsie o najmłodszej metryce to Kolejka i Bzinica Nowa. Uogólniając, układy przestrzenne wsi w gminie Dobrodzień (poza miastem), nie reprezentują wybitnych wartości historycznych, kompozycyjnych i krajobrazowych, więc nie wymagają szczególnej ochrony prawnej.

Ponadto na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochronie podlegają:

- 4 obiekty architektury i budownictwa, wpisane do rejestru zabytków, wg wykazu zamieszczonego w rozdz. 5.3. „Zabytki objęte prawnymi formami ochrony”,
- 74 - obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków wg wykazu, w rozdz. 5.4. „Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków.”,
- 128 stanowisk archeologicznych wg wykazu w rozdz. 5.4.3. „Zabytki archeologiczne”,
- 9 zabytkowych układów zieleni kształtowanej, wg wykazu w rozdz. 5.4.6. „Zabytkowe układy zieleni kształtowanej”
- 2 strefy ochrony krajobrazu kulturowego „K” wg wykazu w rozdz. 5.4.7 „Strefy ochrony konserwatorskiej”.

7. Założenia programowe

7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami

Proponuje się kontynuację działań podjętych w latach poprzednich. Szczególnie powinny być promowane działania wokół unikatowych i wyjątkowych w skali krajowej wartości kulturowych, do których należy fenomen kulturowy wsi opolskiej. Oprócz dalszego wspierania rewaloryzacji i remilitaryzacji obiektów architektury proponuje się zwrócenie szczególnej uwagi na zabytki archeologiczne. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016-2020 przyjął do realizacji następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny I: Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego.

Priorytet I: Realizacja zadań własnych Samorządu Województwa.

1. Realizacja działań wynikających z Programu opieki nad Zabytkami
2. Realizacja niezbędnych prac budowlanych i konserwatorskich w obiektach zabytkowych
3. Zlecenie i dofinansowywanie prac studialnych i badań konserwatorskich
4. Monitoring stanu zachowania najważniejszych obiektów wpisanych do rejestru zabytków
5. Kontynuacja dofinansowania prac konserwatorskich i robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków
6. Ustanowienie święta promującego dziedzictwo kulturowe w regionie – Opolskich Dni Dziedzictwa – realizowanych w ramach ogólnopolskiego projektu Europejskich Dni Dziedzictwa
7. Ustanowienie w ramach Opolskich Dni dziedzictwa konkursu regionalnego na najlepsze projekty edukacyjne promujące dziedzictwo kulturowe
8. Koordynacja zadań Samorządu Województwa Opolskiego i łączenie ich z promocją dziedzictwa.

Priorytet II: Odnowa wsi w kontekście poprawy stanu zachowania krajobrazu i dziedzictwa regionalnego.

1. Wspieranie działań w zakresie rewitalizacji wsi i rewaloryzacji historycznych układów ruralistycznych
2. Promocja wsi opolskiej jako zjawiska wyjątkowego w skali kraju
3. Działania na rzecz dziedzictwa niematerialnego wsi opolskiej
4. Wspieranie projektów wpisujących się w tradycyjny krajobraz i zabudowę wsi
5. Popieranie i rozpowszechnianie dbałości o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze wsi

6. Kontynuacja konkursu „Piękna Wieś Opolska” i przystąpienie do projektu „Sieć najciekawszych wsi w Polsce”
7. Wspieranie dążeń do objęcia wyższymi formami ochrony unikalnych historycznych układów ruralistycznych.

Priorytet III: Rewaloryzacja i rewitalizacja miast.

1. Wspieranie rewaloryzacji i rewitalizacji miast, prowadzonych na podstawie kompleksowych studiów historyczno-urbanistycznych
2. Wspieranie działań na rzecz odtwarzania dawnych osi kompozycyjnych i powiązań widokowych
3. Wspieranie rewitalizacji dla zdegradowanych obszarów przemysłowych
4. Wspieranie eliminowania obszarów niezagospodarowanych
5. Inicjowanie promocji historycznych miast Śląska Opolskiego
6. Zainicjowanie i wsparcie programu inwentaryzacji dziedzictwa kultury współczesnej.

Priorytet IV: Ochrona dziedzictwa archeologicznego.

1. Wspieranie działań na rzecz kompleksowej ochrony dziedzictwa archeologicznego
2. Wspieranie archeologicznych prac badawczych i inwentaryzacyjnych
3. Wspieranie promocji dziedzictwa archeologicznego
4. Inicjowanie i wspieranie inicjatyw w celu zagospodarowania turystycznego obiektów archeologicznego przez publikacje i tworzenie szlaków kulturowych
5. Zainicjowanie i wsparcie finansowe „Grodziska Śląska Opolskiego”.

Priorytet V: Rozwój muzealnictwa i wystawiennictwa.

1. Wspieranie i promocja tworzenia lokalnych izb muzealnych
2. Wspieranie adaptacji nieruchomości zabytków techniki z wyposażeniem
3. Dofinansowywanie prac konserwatorskich przy budynkach i zbiorach muzealnych
4. Dofinansowywanie cennych ekspozycji muzealnych
5. Wspieranie modernizacji budynków muzealnych
6. Wspieranie wydawnictw muzealnych
7. Zainicjowanie i wsparcie finansowe publikacji „Skarby muzeów woj. opolskiego”.

Priorytet VI: Rozwój instytucji opieki nad zabytkami.

1. Wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się opieką nad zabytkami
2. Wspieranie współdziałania instytucji zajmujących się zwalczaniem nielegalnego wywozu za granicę zabytków lub przywozu zza granicy zabytków
3. Promowanie instytucji zajmujących się systemami zabezpieczeń przeciw włamaniowym i przeciwpożarowym
4. Wspieranie organizacji mobilizujących lokalne społeczności na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego
5. Aktywizacja właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych
6. Szkolenia dla pracowników instytucji związanych z ochroną i kształtowaniem krajobrazu kulturowego
7. Wspieranie działań społecznych opiekunów zabytków
8. Współpraca z uczelniami wyższymi, wspieranie prac badawczych.

Cel strategiczny II: Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego

Priorytet I: Dziedzictwo kulturowe jako czynnik stymulujący rozwój gospodarczy.

1. Uwzględnianie w opracowaniach strategicznych dziedzictwa narodowego jako potencjału rozwojowego województwa
2. Promowanie i dofinansowywanie działań poprawiających atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną obiektów i obszarów o dużych walorach krajobrazowych

3. Promowanie i wspieranie działań, które szczególnie uwzględniają wieś opolską jako wyróżnik na tle Śląska i Polski.

Priorytet II: Wstrzymanie procesu degradacji założeń pałacowo – parkowych.

1. Dofinansowywanie opracowań studialnych i prac projektowych
2. Wspieranie zasad partnerstwa publiczno – prywatnego w celu pomocy właścicielom założeń pałacowo – parkowych z uwzględnieniem interesu społecznego w procesie ich rewaloryzacji.

Priorytet III: Wspieranie inicjatyw mających na celu podniesienie rangi obiektów i zespołów zabytkowych.

1. Wspieranie działań władz, społeczności i organizacji lokalnych dążących do powoływania parków kulturowych
2. Wspieranie działań zmierzających do wpisania na listę Pomników Historii cennych obiektów i zespołów m. in. mosty wiszące w Ozimku
3. Zainicjowanie i wspieranie działań zmierzających do wpisania na listę światowego dziedzictwa UNESCO zespołu Góry św. Anny.

Priorytet IV: Wspieranie funkcjonowania istniejących szlaków turystycznych oraz inicjatyw na rzecz tworzenia nowych szlaków, obejmujących charakterystyczne dla województwa zespoły i obiekty zabytkowe.

1. Wspieranie istniejących szlaków przez dofinansowywanie ich promocji
2. Wspieranie inicjatyw na rzecz tworzenia nowych szlaków turystyczno – kulturowych
3. Wspieranie inicjatyw na rzecz tworzenia archeologicznych szlaków turystycznych.

Priorytet V: Wstrzymanie procesu degradacji oraz popularyzacja zabytków techniki.

1. Wspieranie działań konserwatorskich służących zachowaniu zabytków techniki oraz zainicjowanie programu ich inwentaryzacji i waloryzacji
2. Inicjowanie i wspieranie popularyzacji zabytków techniki (m. in. święto mostu i żeliwa w Ozimku)
3. Wspieranie inicjatyw promujących ginące zawody
4. Wspieranie inicjatyw zmierzających do powołania Muzeum Odry w woj. opolskim.

Cel strategiczny III: Rozwój inicjatyw związanych z regionalnym dziedzictwem kulturowym i rozwój tożsamości regionalnej

Priorytet I: Podnoszenie poziomu edukacji i wiedzy na temat regionalnego dziedzictwa kulturowego.

1. Wspieranie szkoleń na temat regionalnego dziedzictwa kulturowego
2. Wspieranie organizacji wystaw, festynów, kiermaszów i innych imprez regionalnych
3. Wspieranie organizacji konkursów i warsztatów tematycznych utrwalających tradycje lokalnych rzemiosł i folkloru
4. Wspieranie organizacji cyklicznych imprez promujących regionalne i lokalne dziedzictwo kulturowe
5. Popularyzacja i promocja wiedzy o zabytkach regionu
6. Wspieranie organizacji konferencji, sesji, warsztatów popularyzujących wiedzę o dziedzictwie kulturowym
7. Wspieranie wydawnictw informacyjnych i przewodników
8. Finansowanie publikacji dotyczących zabytków
9. Dbanie o pamięć o wybitnych osobistościach regionu
10. Zainicjowanie utworzenia Ośrodka Myśli Patriotycznej.

Priorytet II: Współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym.

1. Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Oddziałem Terenowym NID i innymi instytucjami zajmującymi się ochroną dziedzictwa kulturowego
2. Wspieranie działalności Towarzystwa Opieki nad Zabytkami i inicjatyw społecznych opiekunów zabytków
3. Zainicjowanie systemu szkoleń dla społecznych opiekunów zabytków
4. Zainicjowanie organizowania szkoleń dla pracowników gmin zajmujących się ochroną zabytków.

Priorytet III: Współpraca między regionami, współpraca międzynarodowa.

1. Kontynuacja wspólnych spotkań między miastami partnerskimi
2. Kontynuacja współpracy między regionami partnerskimi: Nadrenią, Palatynatem, Krajem Środkowoczeskim, Burgundią i Opolszczyzną
3. Kontynuacja współpracy ramach euroregionów Pradziad i Silesia
4. Kontynuacja współpracy między Opolszczyzną i Krajem Ołomunieckim
5. Kontynuacja współpracy z woj. małopolskim, śląskim i dolnośląskim
6. Kontynuacja promocji polsko – czeskich spotkań muzealnych
7. Wspieranie promocji międzynarodowych szlaków kulturowych i ich lokalnych wariantów
8. Zainicjowanie projektu ochrony dziedzictwa wielokulturowego na przedpolu Bramy Morawskiej „Brama Morawska – korytarz kultur – korytarz idei”
9. Zainicjowanie projektu promocji świętokrzyskiego szlaku turystyczno – pielgrzymkowego „Legenda św. Emeryka Opole – Góra Św. Anny – Święty Krzyż”.

Priorytet IV: Polityka informacyjna i promocyjna w zakresie opieki nad dziedzictwem kulturowym.

1. Inicjowanie i wspieranie współpracy z TV i Polskim Radiem na rzecz zwiększenia treści promujących regionalne i lokalne dziedzictwo kulturowe
2. Inicjowanie i wspieranie konkursów na najlepszy produkt medialny
3. Inicjowanie i wspieranie promocji dziedzictwa kulturowego Opolszczyzny w Internecie
4. Inicjowanie i wspieranie opracowania materiałów edukacyjnych dla szkół
5. Inicjowanie i wspieranie działań dotyczących możliwości wsparcia w ramach funduszy europejskich na ochronę i opiekę nad zabytkami.

7.2. Kierunki działań gminnego programu opieki nad zabytkami

7.2.1. Proponowane postulaty dotyczące zabytków architektury i budownictwa

Nieużytkowane zabudowania dworskie i budynki gospodarcze, w dawnych zespołach folwarcznych w Dobrodzieniu i Bzionkowie powinny zostać niezwłocznie zabezpieczone przed dalszym zniszczeniem i dewastacją. Również rządcówka w zespole pałacowym w Dobrodzieniu (ul. Parkowa 3), opuszczona ze względu na zły stan techniczny, wymaga pilnego remontu.

Wobec pozostałych obiektów stanowiących własność prywatną należy wykorzystać wszelkie dostępne przepisami środki dla nakłonienia właścicieli do przeprowadzenia niezbędnych prac zabezpieczających. Istotną tu może okazać się pomoc władz Gminy w uzyskaniu kredytów (np. hipotecznych) na prace zabezpieczające.

7.2.2. Proponowane postulaty dotyczące zabytków techniki

Nieżytkowana cegielnia w Błachowie oraz gorzelnia w Bzionkowie powinna zostać w trybie pilnym zabezpieczona przed dalszym zniszczeniem i dewastacją.

Proponuje się wykonanie karty ewidencyjnej zabytku techniki dla nieczynnego młyna wodnego w Ligocie Dobrodzieńskiej z początku XX w.

7.2.3. Proponowane postulaty dotyczące zabytków ruchomych

Proponuje się wykonanie kart zabytków ruchomych woj. opolskiego wszystkich najstarszych kapliczek i krzyży przydrożnych na terenie gminy.

Ponadto proponuje się wykonanie kart zabytków ruchomych dla najwartościowszych nagrobków na wszystkich cmentarzach parafialnych znajdujących się na terenie gminy.

7.2.4. Propozycje dotyczące stanowisk archeologicznych.

Proponuje się, aby wszystkie tzw. inwestycje liniowe (wodociągi, kanalizacja sanitarna i deszczowa, sieci energetyczne, melioracje, kablowe), na obszarze całej gminy, były objęte nadzorem archeologicznym w trakcie wykonywania prac ziemnych.

7.2.5. Propozycje dotyczące zabytkowych zespołów zieleni kształtowanej.

Dla wszystkich zabytkowych założeń zieleni kształtowanej zaleca się wykonanie „Teczki ewidencyjnej cmentarza” w Dobrodzieniu (4), Bzinicy Nowej (1), Pludrach (1), Szemrowicach (1). Najpilniejsze jest wykonanie Teczki Ewidencyjnej Cmentarza żydowskiego w Dobrodzieniu (wpisanego do Rejestru Zabytków) oraz cmentarza husyckiego w Bzinicy Nowej (jedynego na Opolszczyźnie). Tym bardziej, że na obydwu opuszczonych i zaniedbanych cmentarzach nagrobki są już znacznie zniszczone przez zielen cmentarną. Ponadto w stanie zadowalającym lecz wymagającym zabiegów pielęgnacyjnych jest dawny park dworski w Bzionkowie, dla którego zaleca się również wykonanie „Teczki Ewidencyjnej Parku”.

Ochroną konserwatorską, przez włączenie do strefy K - ochrony krajobrazu kulturowego - powinien zostać objęty dodatkowo następujący obszar:

- Zalew w dawnej piaskowni w Myślinie - kompleks nieczynnych piaskowni, gdzie występuje wiele ciekawych gatunków roślin i zwierząt oraz wydmy porośnięte borami sosnowymi z licznie chronionymi roślinami i ptakami lęgowymi w dolinie rzeki Myśliny. W dolinie rzeki Myśliny, płynącej w sąsiedztwie piaskowni proponuje się utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

Zgodnie ze „Strategią rozwoju miasta i gminy Dobrodzień na lata 2017 – 2025” proponuje się objęcie ochroną prawną tego cennego przyrodniczo terenu.

Ponadto na terenie obszaru Natury 2000 „Dolina Małej Panwi” w ostatnich latach bezpośrednim zagrożeniem stała się zamiana przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele budowlane, często w bezpośrednim sąsiedztwie koryta rzeki. Zagrożeniem jest również zmiana stosunków wodnych (melioracje) na terenach rolnych i leśnych, co może prowadzić do degeneracji rzadkich zespołów roślinnych i zanikania cennych gatunków roślin i zwierząt.

Również korytarze ekologiczne, sprzyjające utrzymaniu się równowagi w przyrodzie powinny być chronione przed nadmierną urbanizacją i gospodarczym wykorzystaniem, a już przekształconym powinno się stopniowo przywracać naturalny charakter.

7.3. Zadania wynikające z programu opieki nad zabytkami

Zadania wynikające ze „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dobrodzień na lata 2017-25” przyjętej uchwałą nr XXVII/222/2017 Rady Miejskiej w Dobrodzieniu z dnia 22.06.2017 r.:

- przeciwdziałanie wykluczeniu grup społecznych - szkolenia i warsztaty, wydarzenia kulturalne, rozwój Muzeum Regionalnego w Dobrodzieniu;
- przeciwdziałanie degradacji miejskiej przestrzeni – rewitalizacja Rynku, remont Dobrodzieńskiego Ośrodka Kultury i Sportu;
- renowacja zabytków – remont zabytkowego ratusza;
- rozwój infrastruktury technicznej - oświetlenie Parku Miejskiego;
- zagospodarowanie przestrzeni - remont i zagospodarowanie terenu budynku gminnego, utworzenie zajezdni autobusowej, zagospodarowanie parku jordanowskiego;
- rozwój przedsiębiorczości – zagospodarowanie targowiska.

Ponadto zadania wynikające z Programu Opieki nad Zabytkami:

- Gmina Dobrodzień winna opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich wsi wchodzących w skład gminy.
- Zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. „Prawo wodne”, w miejscowych planach winno uwzględnić się obszar szczególnego zagrożenia powodzią, rozumiany jako obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat.

Zakłada się, że zadania określone w gminnym programie opieki nad zabytkami będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- instrumentów prawnych – wynikających z przepisów ustawowych (np. uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, budowa parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością gminy, wykonywanie decyzji administracyjnych, np. wojewódzkiego konserwatora zabytków);
- instrumentów finansowych (m.in. finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych);
- instrumentów koordynacji (m.in. poprzez realizacje projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi, współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami);
- instrumentów społecznych (m.in. poprzez działania edukacyjne promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami);
- instrumentów kontrolnych (m.in. aktualizacja gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego).

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Realizacja założeń programowych określonych w rozdz. VII w wojewódzkim programie opieki nad zabytkami może być realizowana przy pomocy następującego instrumentarium:

- instrumenty prawne – wynikających z przepisów ustawowych (m. in. wykonywanie decyzji administracyjnych np. wojewódzkiego konserwatora zabytków, uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, powoływanie parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków, ustanawianie społecznych opiekunów zabytków, oznakowanie obiektów zabytkowych),
- instrumenty finansowe (m. in. finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością województwa, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje na remonty obiektów wpisanych do rejestru zabytków nie będących własnością województwa, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych),
- instrumenty koordynacji (m. in. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z innymi jednostkami samorządowymi, organizacjami wyznaniowymi i właścicielami zabytków w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami),
- instrumenty społeczne (w sferze działania samorządu: m.in. systemy szkoleń, doksztalca-nie profesjonalne, interdyscyplinarny model pracy, w sferze budowania powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem: system konsultacji i dyskusji publicznych, działania edukacyjne, promocyjne, współpraca z organizacjami społecznymi i poza rządowymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami),
- instrumenty kontrolne (m.in. monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego w skali województwa, weryfikacja gminnych ewidencji zabytków).

8. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Obowiązek prowadzenia kontroli stanu realizacji „Programu opieki nad zabytkami” wynika z art. 87 (ust. 5 i 6) ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z nim Zarząd Wojewódzki ma obowiązek sporządzania sprawozdania ze stanu realizacji „Programu opieki nad zabytkami Woj. Opolskiego na lata 2016-2019” i przedstawienia go Sejmikowi Województwa w cyklu dwuletnim. Sprawozdania te winny być przekazywane Opolskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków oraz Generalnemu Konserwatorowi Zabytków w celu wykorzystania ich przy realizacji i korekcie aktualnego krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Celem monitoringu jest zebranie i analiza informacji dotyczących realizacji Programu na każdym etapie wdrażania. Proces monitorowania polega na przyglądaniu się zmianom jakie zachodzą w wyniku realizacji celów programu przez zdefiniowane w nim kierunki działań oraz na analizie zebranych danych i opracowaniu sprawozdań. Stanowi on podstawę oceny uzyskanych efektów i podejmowanie ewentualnych inicjatyw korygujących i propozycji zmian. Jednym z pomocnych narzędzi powinien być raport o stanie zabytków województwa, cyklicznie tworzony w oparciu o gminne ewidencje zabytków (aktualizowane

ewidencje dostarczają podstawowa wiedzę dotyczącą sytuacji obiektów na terenie całego regionu).

Kryteria prowadzenia oceny realizacji programu opieki nad zabytkami:

W ramach celu strategicznego I: Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego:

- Poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami.
- Wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów.
- Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych tym pracom.
- Zakres współpracy z organizacjami pozarządowym.

W ramach celu strategicznego II: Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego:

- Poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Liczba utworzonych parków kulturowych.
- Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych.
- Liczba wniosków o uznanie obiektów i obszarów za pomniki historii.
- Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W ramach celu strategicznego III: Rozwój inicjatyw związanych z regionalnym dziedzictwem kulturowym oraz promocja i rozwój tożsamości regionalnej:

- Liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego).
- Liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy.
- Liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych.
- Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników).
- Liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej.
- Liczba osób zwiedzających muzea, skanseny, izby regionalne itp.
- Liczba szkoleń lub liczba pracowników biorących udział w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.

Kryteria prowadzenia oceny realizacji programu opieki nad zabytkami:

W ramach priorytetu I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy:

- Poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami.
- Wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba (bądź inne mierniki) obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów.
- Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. praco.
- Zakres współpracy z organizacjami pozarządowym.
- Inne.

W ramach priorytetu II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego:

- Poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

- Liczba utworzonych parków kulturowych.
- Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych.
- Liczba wniosków o uznanie obiektów i obszarów za pomniki historii.
- Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Inne.

W ramach priorytetu III: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości:

- Liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego).
- Liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy.
- Liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych.
- Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników).
- Liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej.
- Liczba osób zwiedzających muzea, skanseny, izby regionalne itp.
- Liczba szkoleń lub liczba pracowników biorących udział w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.
- Inne.

10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Fundusze na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami oraz ochronę dziedzictwa kulturowego pochodzą ze środków publicznych i podmiotów prywatnych. Obowiązek utrzymania obiektów zabytkowych spoczywa na ich właścicielach i użytkownikach.

Wyczerpujące informacje na temat programów operacyjnych opracowanych na lata 2014 – 2020, umożliwiających dostęp do unijnych funduszy strukturalnych przeznaczonych na ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego, znajdują się na stronach internetowych ministerstw:

- Kultury i dziedzictwa Narodowego: www.mkidn.gov.pl,
- Rolnictwa: www.minrol.gov.pl,
- Rozwoju: www.mr.gov.pl.

Ponadto Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego uruchomiło programy operacyjne pozwalające na uzyskanie dofinansowania na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego:

- program „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”,
- program „Dziedzictwo Kulturowe”,
- program „Kolekcje”,
- inne programy jak np. „Infrastruktura Kultury” czy „Promocja kultury polskiej za granicą”.

Aktualne informacje na temat europejskich funduszy strukturalnych i znajdujących w ich ramach programów dostarczają strony internetowe:

- www.funduszeuropejskie.gov.pl,
- www.interreg-central.eu.

W perspektywie programowej na lata 2014 – 2020 obowiązują programy operacyjne, wśród których szczególne znaczenie mają:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 -2020,

- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 – 2020,
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 – 2020,
- Regionalne Programy Operacyjne,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Program Operacyjny Ryby 2014 – 2020,
- Programy Operacyjne Europejskiej Wspólnoty Terytorialnej.

Podstawowe programy zapewniające wsparcie w obszarze opieki nad zabytkami to:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020,
- Program operacyjny Interreg VA Republika Czeska – Polska.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) przewiduje możliwość wsparcia operacji „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego”. Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 500.000 PLN na miejscowość w okresie realizacji omawianego Programu. Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi 63,63% kosztów kwalifikowanych projekty. Wymagany krajowy wkład środków publicznych w wysokości 36,37% kosztów kwalifikowanych pochodzi ze środków własnych beneficjenta.

Program operacyjny Interreg VA Republika Czeska – Polska przewiduje wspieranie przedsięwzięć trans granicznych zakładającym promowanie trwałego zatrudnienia i wsparcia mobilności pracowników z niewykorzystanym potencjałem zawartym w bogactwie przyrodniczym i kulturalnym tego regionu. Efektem interwencji będzie kompleksowe działanie ukierunkowane tak na rozwój zasobów przyrodniczych i kulturowych jak i na ich udostępnienie i promocję. Zwiększenie atrakcyjności promowanego obszaru dla odwiedzających przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy w turystyce.

Oprócz europejskich funduszy strukturalnych ochrona dziedzictwa kulturowego może być też realizowana z funduszy krajowych np. ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z których możliwe jest dofinansowanie prac konserwatorskich przy zabytkowych układach parkowych, ogrodowych i wodnych.

Ponadto ze środków samorządowych z budżetu województwa opolskiego mogą być udzielane dotacje celowe na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków woj. opolskiego. Również samorządy lokalne mają możliwość dofinansowywania prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach na swoim terenie. Źródłem finansowanie opieki nad zabytkami mogą być też środki pozyskane od firm, fundacji, stowarzyszeń i osób prywatnych.

11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

W latach obowiązywania niniejszego programu Samorząd Województwa Opolskiego będzie realizować zadania z zakresu szeroko pojętej ochrony dziedzictwa kulturowego w formie następujących działań:

- monitoring „Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego”,
- udzielanie dotacji celowych na realizację zadań związanych z pracami konserwatorskimi, restauratorskimi lub robotami budowlanymi przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków woj. opolskiego,
- finansowanie prac remontowych, konserwatorskich i dokumentacyjnych przy zabytkach będących własnością Województwa Opolskiego,

- współorganizacja konferencji i spotkań poświęconych ochronie dziedzictwa kulturowego regionu, w tym zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi opolskiej,
- współfinansowanie folderów i informatorów promujących zabytki i turystykę,
- kontynuacja projektów współpracy z europejskimi regionami partnerskimi,
- współorganizacja lub organizacja Opolskich Dni Dziedzictwa w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa oraz innych imprez promujących ochronę dziedzictwa kulturowego regionu.

Program opieki nad zabytkami na lata 2014 – 2017 postulował szereg działań, które jednak nie zostały zrealizowane. Dlatego nadal zaleca się systematyczne wykonywanie Teczek Ewidencyjnych Cmentarzy a pierwszej kolejności, wpisany do Rejestru Zabytków woj. opolskiego, cmentarz żydowski oraz jedyne na Opolszczyźnie cmentarza husyckiego w Bzinicy Nowej.

W latach 2014 –17 koszty wydatkowane na zabytki osiągnęły łącznie 87 052,25 zł.

Rozbijając poniesione kwoty na poszczególne lata wyniosły:

2014 r. – 5.724 ,75 zł (naprawa elementów małej architektury w parku miejskim, sprzątnięcie cmentarza ewangelickiego, aktualizacja kart GEZ i Programu Opieki nad Zabytkami)

2015 r. – 2.733,66 zł (sprzątnięcie cmentarza ewangelickiego i parku miejskiego)

2016 r. – 1.495,06 zł (sprzątnięcie cmentarza ewangelickiego)

2017 r. – 20.436,08 zł (odnawianie i naprawa małej architektury w parku miejskim, sprzątnięcie cmentarza ewangelickiego i Parku Jordanowskiego, remont pomieszczeń Izby Regionalnej w Dobrodzieniu, projekt zagospodarowania Parku Jordanowskiego).

W latach 2014-2016 gmina odprowadzała także składkę członkowską na rzecz Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania "Kraina Dinozaurów" w wysokości ok. 10.000 zł na rok, a w 2017 roku składka wynosiła 15.000zł.

Realizacja i finansowanie zadań z zakresu ochrony zabytków przez gminę, zależy od konstrukcji budżetu i planu wydatków inwestycyjnych, które są wskaźnikami dynamicznymi. Ważne są również zewnętrzne źródła finansowanie, o które gmina może aplikować. Ponadto corocznie w budżecie gminy powinny być środki przeznaczone na dotacje celowe na ochronę zabytków na terenie gminy, nie będących własnością gminy.

Powyższe zadania, wraz z wynikającymi z niniejszego Programu opieki nad zabytkami, winny zostać uwzględnione w planach gminy na lata następne.